СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Йорк. Четвер, 25-го Апріля 1907. Число 17. Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, April 25, 1907. No. 17.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Март 1907.

За померших членів, їх жінок і за случаї калицтва:

Відд. 104. Марія Ваверчак, член і жена Николая, члена Р. Н. С., умерла 22. Февруара 1907	1400 дол.
Відд. 53. Александер Федорчак, умер 13 го Февруара 1907	700
Відд. 5. Іван Качкош, умер 25-го Февруара 1907	1000
Відд. 19. Афтан Панько, умер 19 го Марця 1907	1000
Відд. 2. Теодозій Сливиньский, умер 2-го Марця 1907	1000
Відд. 37. Юлія Касарда жена Николи умерла 3-го Марця 1907	400
Відд. 62. Юлія Терлецка жена Амбровія, умерла 13 го Февруара 1907	400
Відд. 2. Михаіл Адзима, за нездібність до праці	100
Відд. 34. Павло Дідик, за нездібність до праці	100
Від. 3. Антін Щерба, за утрату зору ока	200
Разом	6300.00
Платня головних урядників за Март	155.00
Адміністрація „Союза“ за Март	73.71
Весь розхід виносить	6528.71

Розмет платить 7.305 членів записаних на ціле посмертне і 687 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 цнт.

Разом платить: член на ціле посмертне $1.00 цнт. а на половину посмертного 57 цнт.

К. Кирчів, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Цьвітень.

25	Ч.	Василія ісп.
26	П.	Артемона
27	С.	Мартина
28	Н.	Цьвітна. Троф.
29	П.	Ірини
30	В.	Симеона
1	С.	Май. Іоана

— Просимо всіх секретарів „Союза“ подавати нам всякі зміни адресів членів „Союза“ як найскорше. Адреси треба виписувати англійскими буквами і дуже докладно.

— Почавши від 8—го мая 1907, всі часописи висилані зі Злучених Держав до Канади мусять бути оплачувані при помочи наліплюваня відповідних марок. Позаяк се збільшить значно кошта видавництва і експедиції проте нехай ніхто з канадійских Русинів не просить нас, аби єму висилати „Свободу“ на кредит. Часопись мусить бути оплачена з гори.

Ред. „Свободи“.

— Перше число української думскої ґазети під загол. „Наша Дума“ вийшло 3-го цьвітня. Ґазета присьвячена потребам українського сільского і мійского робучого люду. Виходить двічі на тиждень. В ґазеті пишуть українські посли Думи Державної. Ціна на рік 3 рублі. (Для Америки певно 2 доляри). Редакція і контора: С. Петербург, Сергієвска, 81, кв. 37. Редактором Я. С. Калиниченко.

— Карне слідство проти наших студентів за участь в демонстрації в дни 23-го січня с. р. передано вже, як доносять польскі часописи, віденьскому краєвому судови. Найвисший касацийний трибунал на просьбу львівского суду мав сими днями видати рішенє, на основі котрого делеґував до дальшого веденя слідства і переведеня головної розправи краєвий суд у Відни. Слідство має ся вести проти 125 україньских слухачів львівского університету, з чого 15 поставлено вже в стан обжалованя. З причини, що акти слідства є дуже обширні і що єще не переслухано богато людий, слідство має тревати кілька місяців (?!) і головна розправа відбуде ся доперва в осени. Сама розправа має відбути ся перед віденьскою лавою присяглих і як пише „Dziennik polski“ має тревати аж кілька тижнів. Знаємо з певного жерела, що дотеперішне слідство не доказало нікому якої небудь активної участи в демонстрациї (тільки що-до одного учасника демонстрації зложив деякі обтяжаючі зізнаня декан правничого виділу Тіль) і ми дивуємо ся, як і на якій основі може сконструувати державна прокураторія акт обвиненя. У Львові кружать вісти (зовсім не безпідставні), що розправа має відбути ся тільки проти тих кільканайцятьох студентів, що їх вже релеґував вшехпольский сенат львівского університету, а котрим рівнож не доказано якої небудь активної участи в памятній демонстрації. Се, що карне слідство має бути розтягненє аж на 125 студентів, є неправдою, бо вже кількадесять студентів одержало повідомленя з суду, що слідство проти них застановлено і звернено їм леґітимації і індекси. Задержано тільки індекси релеґованих і вони з тої причини знаходять ся в критичнім положеню, бо вже літний семестер на инших австрийских університетах розпочав ся і невдовзі там кінчать ся вписи. До впису, як звісно, потреба конечно індексів і коли би п. Франке тепер індексів не видав, то наші студенти готові стратити і зимовий і літний семестер. Те непотрібне зовсім задержанє індексів в карнім суді має мабуть на ціли як раз те, щоби демонстранти потратили курси і щоби хоч в той спосіб покарати їх за се, що посьміли зареаґувати проти польского stan-у posiadania на львівскім університеті.

— В справі звісних подій на львівским університеті і в справі україньского університету для галицьких Українців відбула депутація руских професорів львівского університету, і спеціяльна депутація Наук. тов. ім. Шевченка у Львові нараду з міністром просьвіти і президентом міністрів австрійских у Відни дня 5-го цьвітня. Члени депутації представили центральному правительству конечну потребу основаня самостійного руского університету у Львові, і подали дорогу до зреалізованя сего постуляту. Що до теперішного львівского університету члени депутації виразно заакцентували, що прав своїх на сім університеті не зречуть ся так довго, доки правительство австрийске не заложить окремого руского університету. Міністри відповіли, що не мають нічого проти бажань депутації, тільки просять руских професорів щоби причинили ся до заведеня спокою на львівскім університеті, а вже тоді якось буде. Які будуть діла після солодких слів, побачимо.

— Др. Сіменович з Chicago, Ill. котрий вибирав ся сего місяця відвідати з родиною старий край упав сими днями так нещасливо зі стріткари, що мусить пролежати в постели кілька тижнів а може і місяців. Бажаєм єму від серця скорого подужаня.

— Доносить нам So. Imm. Bureau 144 E. 7 ул. Ню-Йорк, що в Lyon Mountain, N. Y. компанія Delaware & Hudson потрібує 100 людий до копальні міди і роботи коло вагонів. Плата $1.50 до $2.25, годин праці 10, виплата що 2 тижні, борд 12—16 на місяць, страйку нема і англійску мову не конче знати. О скілько ся звістка правдива — не знаємо.

— Потреба робітників на фарми в Меріленд. Платня поденна 50—75 центів з харчами і мешканєм, місячна 10 до 15 долярів з харчами і мешканєм. Близших пояснень уділяє V. Kozuboff, Riverview, Md.

— „Нео-москвофіли“. Молодша ґенерація наших москвофілів, в Галичині т. зв. москвофільскі радикали або „нео-москвофіли“ постановили в послідних днях відорвати ся від москвофілів старшої дати і завязати окрему політичну партію, та від червня с. р. стануть видавати окрему свою часопись.

— Про нечуване варварство польского ксьондза пишуть до „Діла“ з березівского повіта в Галичині: Дня 1-го цьвітня с р. в другий день лат. сьвят, десять літний хлопець з Глудна Кіпріян Ярема, служачий у мазурского селянина в Ніздрщи, був в костелі на богослуженю. Підчас проповіди збиточні хлопці бутних Ніздрщан, копали і за уха крутили бідного Русина. Хлопчиско крутив ся, а кс. канонік Станіслав Шенкер, вшехполяк, запеклий русиноїд і душехват, побачивши се, кричав з амвони на хлопця „stoj cicho“. Хлопчина на се відозвав ся „mnie zaczepiaja i bija“, а се впровадило в таку лють „czcigodnego kaplana“, що зліз з амвони і на середині костела зачав бити хлопця, кричачи: „Rusin, Rusin“, а відтак надумавши ся, пірвав єго за ковнір і понад люди ніс до закристиї. Хлопчину дусив ковнір від сорочки, тож харчав і скомлів неприродно. В закристиї пірвав ліхтар і так бив ним хлопця, що ліхтар поломив а хлопця поранив і покалічив так, що кров ішла з носа і ран на руках і плечах. Побачивши кров, відай щоби не скверпити костела і щоби не треба було на ново костел благословити, виніс хлопця за костел і там знов катував, копав ногами і знущав ся а вкінци в своїй зьвірскости наситивши крови невинно катованого, кинув його в сніг а сам пішов кінчити „мшу свєнту“. — Катував хлопця тому, що се „przeklety Rusin“, котрих кс. Шенкер дуже ненавидить, а як почує руску мову, то кров ударяє йому в лице і виглядає як вампір.

— Сими днями покарано п. Т. Пендроя, властителя друґштору в Доґден, Н. Дак. 3-місячним арештом і грошевою карою в сумі 500 дол. за се, що продавав виску. Після тутешного права виску можна продавати лиш тому, хто викаже ся що мусить єї ужити яко лік.

Добре булоб слиб всі стейти позапроваджували у себе такі права. Вязниці стратилиб тоді що найменше половину своїх жителів.

— В Мекс, Н. Д. приключилось І. Слюсаренкові таке нещастє. Виїжджаючи до міста забрав з собою револьвера і з неосторожности вистрілив собі в руку. Сейчас завезено його до шпиталя, де лікарі вийняли йому потрощені кістки, і заосмотрили рану. Через два дни лікарі відтяли йому два пальці і прийдеть ся їм мабуть втяти ще й другі два. Нещасний мав довгу на дві тисячі а кромі жінки не має другого помічника в роботі. Як страшні наслідки може спровадити на чоловіка неосторожність

— З Шенандоа доносять, що дня 13-го апр. відправив о. Лев Левіцкий богослуженє в тамошній гр. кат. церкві і що на мітинґу церковнім ухвалено одноголосно запросити до себе на пароха о. Левіцкого а не Лавришина. Народ надієть ся, що упадаюча парохія знова піддвигнеть ся і стане на рівні з прочими рускими парафіями.

— Русинку Марію Безден з Угорщини постигло велике нещастє в Клівленді, О. Пішла збирати углє на желізничій дорозі і в хвили коли перелазила попід віз, машина раптовно посунула цілий ряд возів між иншими і той, попід котрий лізла наша краянка. Наслідком чого віз відтяв їй одну ногу, а другу покалічив. Нещасну відвезли до шпиталя, де й лічитимуть.

— Головою К. Р. Н. Союза вибрано в місце виїхавшого до Едмонтону, Алта., о. Гури, дотеперішного контрольора братства сьв. О. Николая п. Шолдру.

— Послідними часами всі компанії корабельні попідносили ціни за шифкарти о кілька долярів.

Для арештованих руских студентів у Львові:

1). З Питсбурґ, Па. Ж. Бичиньский 1 дол., В. Кузів 1 дол; по 50 цнт: Я. Штайн, К. Штайн. Разом 3 дол.

2). На руки Д. Павлика (Ню-Йорк) зложили:

Брацтво сьв. Андр. Первозван. 5 дол.; Павлик Данило 1.50 дол.; по 1.25 дол.: Ґіжовский Іван Павло Зятик, Михайло Шарий; по 1 дол.: Павлик Андрій, Лазорчик Іван, Корник Дмитро, Теодор Гнат, Григорий Пиртко, Дичко Василь, Николай Данилик, Василь Блют, Григорий Заяць, Василь Цюпка, Николай Фединяк, Сопко Никола, Фенна Решетар; по 50 цнт: Ватралик Іван, Гречмак Дмитро, Олекса Шумельдо, Осиф Іваницкий, Михайло Мочеловский; по 25 цт.: Матвій Батицкий, Юрко Братусь. Разом $26.25

3). На руки п. М. Бабія в Cleveland, О. зложили:

Братство сьв. Петра і Павла від. 102 Cleveland, О. 10 дол. по 50 цнт.: Ф. Дупей, Ів. Милянич; по 45 цт.: М. Бабій; по 25 цнт.: П. Петрик, Д. Феник, Т. Калей, Ол. Ананевич, А. Лещишин, Ів. Гавальчик, М. Лишак, В. Яцишин, Ілько Кавалець, Юрко Микула, Юрко Марко, С. Рогаль, С. Петришак, Д. Остаф, Мих. Лозука, Ів. Піх, Сим. Брунарский, Мих. Семгриць, Н. Лозіньский, Ф. Мовчко, А. Качала; по 20 цнт.: Ат. Жук; по 10 цнт.: А. Гудак. Клівляндский Боян $1 Разом $18.00

4) В Dauphlin, Man. Канада жертвували:

По 50 цнт.: Мілєвский А., Табака Т., Табака Б., Кошовский М., Подедворний П. Кошовский Р., Матлащевский П., Маґаляс С., Слижук І., Склепович Ф., Матлащевский М., Фіцич Ю., Ґеник І., Подедворний П., Кумка М., Чорний М., Бігун І., Склепович П., Леськів М., Фіцич А., Симчич Я.; по 25 цнт.: Фіцич М., Садовий Ф., Подедворний В.; по 1 дол.: Арсенич, Склепович І., Романчич Д., Разом $14.25.

5). На студентів зложили в Сифтон, Ман.:

По 1 дол.: Василь Смук, Іван Волошин, Орест Жеребко. Разом 3 дол.

6). З Юстон, Тексас, Альбін Валя 1 дол., Мих. Балабан 1 дол. Разом 2 дол.

7) О. Юрківский, з Гайбридж, Н. Дж. 1 дол.

Сего тижня зложено	67.50
Попередно	$831.80
Разом	$899.30

Всім жертводателям сердечне Спаси-біг! Дальші жертви просимо присилати як найскорше, бо справа нагляча.

Редакція „Свободи“.

ЖЕРТВИ

на руску читальню „Просьвіта“ в Котузові, підгаєцкого повіта:

По 2 дол.: П. Парибус, Т. Луцишин, Д. Гуменюк, Ст. Лисак, М. Клим, Н. Бочок, П. Лєтник; по 1 дол.: М. Трач, Н. Гринчук, А. Роман, Я. Олійник, С. Мазур, Текля Яцура; по 50 цнт.: Т. Петруняк, Н. Мучій; Т. Літусь 30 цнт.; по 25 цнт.: Ю. Пітоняк (римо-кат.), Д. Кондрат, Т. Маліґлувка, Іл. Коблюк. Разом 22 дол. 30 цт. Збіркою займав ся П. Парибус.

Гроші відослано до краю дня 18-го апр. 1907.

Страстні псальми.

В велику Пятницю дня 3-го мая с. р. відсьпіває Товариство сьпівацке „Боян“ в гр. кат. церкві сьв. Юрия при ул. 20 ч. 332 (межи 1 а 2 Ave) в Ню-Йорку о год. 8-ій вечер під дириґентурою свого управителя п. Мирона Гундича слідуючі

СТРАСТНІ ПСАЛЬМИ:

1. а) Виджу Тя на кресті — хор мішаний. б) Жажду — хор мішаний.
2. а) Нас ради распятаго — хор мішаний. б) Єгда на кресті — хор міш. в) Яко овча — хор міш.
3. Біже час яко шестий — хор мішаний.
4. Ужас бі — хор мішаний.
5. Днесь со мною — хор муж.
6. Распял ся єси — хор міш.
7. Іскупил ни єси — хор муж.
8. Благообразний Йосиф — хор міш.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

В Америці є тепер 6 до 7 парохій, які потрібують сейчас гр. кат. сьвященика. Найрадше взялиб сьвящеників молодих, жонатих, з Галичини. Платять 75 долярів місячно (декотрі більше) дають мешканє, хатні річи, деинде сьвітло, опал і т. п. а кромі сего доходи за сповнені треби. Всі парохії в менчих або більших місточках. На дорогу для сьвященика не дають нічого. Сьвященики, які мають намір вибиратись до Америки повинні вперед порозумітись з своїм Ординаріятом та номінатом о. Ортиньским і сейчас приїздити. Родину можна спровадити пізнійше. Інформації дотично подорожи уділить перша ліпша корабельна агентура, яких оголошеня в краєвих часописях. На дорогу брати як найменше річий. Їхати клясою другою. Тим що не мають тут знакомих, подрібнійших інформацій уділить вже на місци редакція „Свободи“, котрої адрес такий:

„Swoboda“,
184 Hudson St., New York, N. Y.

Марія Кесевицька.

Дим.

(Конець).

Широка луна йшла від нього крізь небеса й геть геть в далї, вбивала велику, тиху зірницю....

Удовиця глядїла на неї в задумі.

З сеї задуми вирвав її свист коса. Він розбудженний сьвітлом, що било з фабрики в віконце почав виводити свої співи. В сьвітличці веселїйшало, вогник палахкотів в печі, а кіс дер ся аж до оглуху. А як на небі місяць у повні станув, все сесе огняннее видїне тало в місячному сьвві.

Що йно пізним вечером вертав син і знова вже з порога кликав:

— Ненечко, їсти!...

А враз із сїєю сильно, молодою статию вступали в пороги сьвітлички веселість, сьміх і свобода. З меншим вже посціхом покріпляв ся хлопець, оповідав хвильку се і те матері, що розпитувала його про минулу днинку, гідгав починав широко позїхати, витягатись, і кіс не бачив його в таку хвилю.

— Йди спати, синочку, йди спати! говорила ненька, гладючи його голову. — А то завтра дї дня знова треба тобі...

— Пійду, мамо... — відказав сонним голосом — висилявсь я так, що гей!

— А молитву, синочку, прочитай — пригадала ще.

— Прочитаю, мамо.

Цїлував її в руку, клякав край свойого тапчана й схиливши голову на зложені долонї, читав скоро півголосом Отченаш і Богородице діво, тут і там перериваючи молитву сильним позїхненем. Опісля бив ся в груди гучно, хрестив ся з розмахом і здоймивши поспішно одежу, кидав ся на твердую постіль.

Вмить теж сливе засипляв, а в сьвітличці чутно було давно його рівний, глибокий віддих. А мати довго ще шептала Богородице Діво, перед зчорнїлим, з золотистого поля вихиляючим ся лицем Богоматері.

Вкінцї лямпка згасла, кіс переставав тріпотатись по клїтцї. Все затихало, щоб завтра скоросьвіт знова збудити ся.

З сим будженем завсїгди була біда. Вдовиця спала сим сном старости коротким, сторожким, що немов щадив годин житя перед великим заснутем в могилї.

Із сну сего будилась сейчас по других півнях, ще геть до першої фабричної свиставки. Зволїкши ся з постелї дріботала по сьвітличці тай ладнала юпку синова й шептала молитви. В віконцї стояла тодї велика й тиха сьвітівка, що сяла прямо в лице сплячого хлопця. Мати раз у раз звсдила зір на се лице. Радаб уже збудити свойого одичака та глибокий сон хлопця поздержував її.

— Хай там — шепотїла півголосом. — Хай там ще дрібочку проспить ся...

Доперва коли роздав ся переразливий свист пущеної пари, кликала на хлопця:

— Маркиянку! А!... Маркиянку! Ставай, синочку, свищуть...

Хлопець відвернув голову до стїни.

— Се кіс, ненечко! — говорив півпритомно.

— Але! — кіс там! В фабрицї, синочку свищуть, не кіс!...

Витягав ся, накривав голову, воркотів та мати не вступала ся. Нічне дозвілє кінчило ся, кітловий мусів перший станути на свойому місті, ще перед робітником. Повторяло ся се весь тиждень божий, не виймаючи й недїлї.

Та якось, а ще кавалок було до ранка, хлопець з криком зірвав ся зі сну й сів на постелї.

Мати обняла його раменами.

— Що се тобі, синочку, що? — питала журливо.

Не відповідав. Глядів на неї широко отвертими очима, уста мав дрожачі, чоло в зимному потї. Розщіплена на грудях сорочка підносилась з сильних, майже голосних ударів серця.

— Що се тобі, синочку, що се тобі? — питала, пригортаючи хлопця, як малу дитину.

Довго не міг успокоїти ся.

— Нїщо, нене — проговорив вкінци з видимим висиленем. — Нїщо, лиш снилось менї... що... що грім ударив в мене.

Вдовиця здеревіла, та не дала синови сего по собі пізнати. Хотїла промовити, голос застряг їй в груди.

Хлопець сидів на тапчанї недвижний, простий, та наляканим зором глядів перед себе.

— Грім, нене, — говорив тихим, уриваним голосом — такий червоний. страшний як змія. На груди впав менї, нене... який страшний, червоний...

Замовк і дихав голосно.

Вдовиця прийшла якось до себе.

— Що там, синку! — казала гладючи його гаряче лице. — Що там! Сон мара, Бог віра! Що там синку!

А як хлопцеви в голос задзвонили зуби, сїла край нього, притисла його голову до своїх сухих грудий і гей немовля колисала його. Хлопець успокоїв ся, затих вкінци й на подушку впав...

— Нехай, мамунця вже йдуть — сказав — хай мамунця йдуть, положуть ся... Я засну...

Та не заснув. Лежав горілиць з широко отвертими очима, задивлений в гаснучі на сходї неба зорі.

Глянула на нього раз і вдруге.

— А чому не спиш, синочку? — спитала.

— Не можу, нене... — відказав жалким, тихим голосом.

Підійшла й сїла при ньому.

— Нїщо не журн ся, синочку! — сказала — Нїщо не журн ся! Абож Господь милосерний на се громи в небі держить, щоб ними вдовиці небозї синка одинцка вбивати. Не дадуть сего Ісус Христос і Пречиста Діва. А я тобі скажу, що грім значить весїлє, як снить ся парубкови або дївчинї. От бачиш, що грім значить. Прецінь маю сонник, то знаю.

Говорила се з усьміхом, сливе весело, водячи сухою рукою по його чолї й волосе йому гладючи, аж син був доброї думки й теж усьміхнувсь..

— То мама кажуть, що весїлє? — спитав.

— А прецінь, що не що! Весїлє, гучне весїлє.

Хлопець задумав ся, а по хвилї сказав.

— То я вже встану, мамо...

— Встань, синочку, встань... зварю сніданок, як попоїш, то минеть ся.

Й минуло ся. Веселїйш навіть було сього ранку, як звичайно в сьвітлицї, бо хлопець мав досить часу й пісню одну за одною на випередки з косом свистав. Пташище аж захрип і коли прийшло до Зосї, що забагла ягідок, свистав так жалібно гей би хто косом співав. Насьміявсь Маркиянко, насьміяла ся й неня, і такечки на радощах розстали ся. Як вийшов, удовиця стала при дверех і наслухувала на віддаляючі ся кроки. Легкі були, жваві, свобідні, звичайно молодї ноги... — І спачеві, порохнаві сходи не скрипіли нинї так, як бувало. Що йно, як хлопець двері за собою затряснув, кинулось в ньої серце якимсь наглим жахом, так їх лоскіт був глухий, підземний і так переразливо залунав в пустих сїнях. Побігла до віконця, щоб виглянути за сином. Ішов легко, спішно, з піднесеною головою. Як вже мав проходити фіртку в фабричнім мурі відвернув ся й глянув в гору. Може в віконце, а може так собі.

Хвилю пізнїйше густий, чорний дим валив із димаря фабрики.

Години минали. В чисто випрятанїй сьвітлицї утихло. Старий годинник з яркою рожею на пожовклім кружку чикав лїниво. Кіс пробував найвеселїйших співів, сьмішно борючи ся з сим хриплим голосом, а вдовиця може з думкою про сей сон сина, що то весїлє значив, переглядала свої сьвяточні наряди.

Нараз роздав ся страшенний гук. Затряслись стїни, посипалось румовище з димаря. Віконце з брязкотом вилетїло. Великий іскристий стовп диму бухнув в небо враз з водограєм цегол і чималими відломами розваленого димаря, сповняючи сьвітлицю переразливим сяєвом. Удовиця як стояла так стовпом скаменїла. Й однїського крику не видали її завмерлї уста. Лиш сиве волосє піднеслось над чолом, лиш розширені зрінцї збіліли, мов в мерця, якимсь нечайним жахом. Може й не чула дикого крику, що бив із вулицї:

— Кітловий!... кітловий забитий!...

— — — — — — — — — — —

Опісля ще довгії лїта сїдала край сього самого віконця та глядїла посоловілим, мутним зором на фабричний димар, що з нього гнались в гору синї стовпи диму.

Та сей дим не прибирав вже давнїх, ріжноманїтних видів, лиш все замінав ся в мрячну стать її любого хлопятн. Зривала ся тодї з стільця й витягала худі, дріжучі руки. Та мрячну стать вітер ніс і розвівав її десь в синяві. („Дїло")

Перевів Ангін Лотоцький.

Не загине!

„Було колись нашу землю дикі орди крали,
Рабували, руйнували і села палили
І кровію прадїдною єї поливали,
Кого цїло захопили, в неволю кували.
Але Неньки нашой рідной з собов не забрали,
Аж лихії опікуни в свої руки взяли;
Піклувались нею щиро і так їй вгодили,
Що найвишсь тої „волї" бідні поніміли.
Але дїтей тверда воля, хоч і се приймали,
Бо мусїли... а по свому собі щебетали
Й до Бога в своїй мові мольби засилали,
Слова рідной своєй Неньки в серцї заховали.
Не на віки заховали, не взяли з собою
А лишили, щоб сьвідчили про лихую долю,
Як то від диких нападів в лїсах ся ховали,
І як стріли ворожії трупами їх клали,
Відтак силу, славу й волю як від них забрали
І мучили довгі лїта дїтей у неволи.
Уважали Україну вже за свое поле.

Та не по їх волї сталось, як они судили;
Годї було їм приспати дїтей хоч без сили.
Бо як весна наступила і зі всходом сонця
Пробудились сплячі дїти, глядять врізь віконця.
Як добачили, що ґазди посумнїлі ходять,
Про кріпакїв мов забули, до працї не гонять,
Здивувались, що ся стало з великого зуха!
Чомусь ґазди вже несьмілї, опустили вуха.
Але зараз не прогнало лихо гірку долю,
Бо насіяв ворог досить куклїю по полю.
Тож не легко, що вдичілє, привести до ладу.
Пусте ріла по всїм полю, городї і саду.
Що ся досить накололо, очи вибирало
Довгі лїта, а ніколи спочати не дало.
Бо як наші опікуни тута ґаздували,
То не мало й з Палестини насїня наслали.
Ляшня звикла у вигодах і свобідно жити.
В чужій хатї добре велось, було ким робити.
От минуло ся кріпацтво і настала воля,
Та не хочуть ся ступити опікуни з поля
І лани що найкращі в їх руках зістали.
Но не так тепер ґаздують, як уперед знали.
Они славнї по столицях, по чужих гуляють
З дївчатами і шампана при тім попивають.
А тут єго господарки ржонця доглядае
І грошики в чужі міста йому посилає.
А ми на них заробляєм, таки ми самї
Хоч на волї, як в неволї, робим як німії
І за безцїн все обробим од сьвіту до ночі.
А в недїлю жди на виплат, бо так ржондца хоче.
Про те живо не питайтесь, за той сніп десятий
Кровавий піт з тебе ллєть ся а зьвірюк проклятий
Тичить тобі зарібщину на пів з буранами,
Така доля в Галичинї над зарібниками.
Знов в недїлю з веревкою по полю блукае,
Се вже їде пан економ і кричить і лає;
Лановий рахує витик, снопами метае,
З поміж хопти уже решта зерна вилїтає.
Як впаде сніп коло него, підкине ногою;
Мовчки терпить наш зарібник оттакую долю.
І схиливши ся збирае сніпочки по полю,
Несе домів тай думає, що то з тим робити,
Чи го їсти так з соломов, чи обмолотити.
Така доля зарібника, где ляхи ґаздують,
Братнїм потом злиту працю в чужинї марнують.
Але многим вже не хочесь і так ґаздувати,
Так почали кормилицю жидам продавати.
Вперед жидів ляхи вчили, як хлопів доїти
Тепер самі в них шукають для себе опіки.
Стають жиди дїдичами та все свое коять,
Одних ляхів вже тримають і вже других доять.
„Пан сказали, жид пристали бороди зголити
А до того ще й по польски взялись говорити.
Ляхам втїха, що з'уміють Польщу відновити.
І так тїсно ті евреї з ляхами збратались,
„Мойжешового визнаня" полєками стали.
І так вельможні в жидівскі сїти ся вмотали,
Що вже більша їх частина по шию загналась.
Жиди кажуть, а ми діймо пок на папіє стане,
Палестина, а не Польска, о! ляше! погане!

. . . .

А щож діє ся вже з вами, щосьте прогуляли
Цїле майно; вертаєте з за границї до своєї мами,
Не до себе, але до нас і ще тут над нами
Як ті хмари навислисьте всюда старшинами.
Мудрі ваші головоньки добре промишляли;
Ще пшениця на пни була, ви вже продавали
Чужим купцям за границю; а гроші, що взяли,
За дївчата, за шампана назад їм віддали.
А нам за цїлу науку ставите копцюнка.
Варіть, варіть, скоштуєте самі яка юшка.
Не приймем вашої науки, бо вже час найвисший
Нам до себе ся забрати, щоби ляшок пишний
Не мав зверхности над нами, бо й ми тоже люди.
Ми Русини вже Вавелїв будувать не будем,
Нехай жиди вам будують, хай вас загищають,
Хай вас своїми „gїosami" в послїдне зливають.
Кождий в нас то добре знає, зажурив ся тай думає.
Але даром не думаймо, до себе ся забираймо,
Тепер пора, сходить сонце, самим старатись тра конче.
Треба чистить свое поле, нехай будак нас не коле,
Засївати й доглядати, щоб кукіль повикидати,
І в городах упратаймо, геть мокрець повириваймо,
Чисто хату заметем, свій порядок заведем.
Разом всї щиро беріть ся, з твердого сну пробудїть ся,
Закладайте читальнї, просьвіщайте ся старі,
А для дїтий ставте школи, та учіть по своїй воли
Свого письма, своєй мови, викидайте ті корови
Ті „вершикі" нам шкідливі, що нас тілько того вчили,
Як покорне ся кланяти, вельможностї шанувати.
А не згине Україна, верне слава й воля
Ще повернем в рідну землю із чужого поля,
Й заживемо в Українї спокійно та тихо,
Стараймо ся усунути вперед люте лихо.

Когус, 23. II. 1907. *Мих. Незїзжский.*

Дописи.

Балтімор, Мд.

Давно вже, як була звістка про Русинів з Curtis Bay i Baltimore. Дехто думавби, що Русини виеміґровали гет з тих плейсів. Але се вже така смиренна вдача Русина, що не журить ся тим, що там діе ся за дверима його хати, хиба що в неділю перейдеть ся до церкви. Впрочім нема чого й дивувати ся; хто наробить ся добре, тому не то ногами але і гадками тяжко куди вибратись. А тепер до річи:

Року 1903 оснував в Балтіморе о. Підгорецкий парафію, яка мае тепер два тисячі долярів готівки в касі, і завязав сестричне братство сьв. Анни, котре числить 21 членкинь.

В тім самім році основано братство на Curtis Bay, котре числить днесь 58 членів союзовців (від. 81). Друге братство, що належить до Соединенія, числить 48 членів.

В р. 1906 за старанем студ. медицини І. Кульчицкого заложили Русини читальню ім. Богдана Хмельницкого, яка й доси істнуе і проявляе досить житя. Голова читальні І. Кульчицкий учить на Curtis Bay Русинів читати і писати по анґлійски. На день 9. Цьвітня запросили ми до себе на Великодну сповідь о. Підгорецкого. Уряджено мітинґ, на котрому о. Підгорецкий заохочував людий до будови своеї церкви і згадав о наших мучениках академиках. Наші патрийоти зложили сим разом 26 дол. 26 ц., що разом з попереду зібраними 32 дол. дае досить показьну суму 58 дол. 26 ц.

На другий день був о. П. в Балтіморе. На мітинґу зібрано на академиків 11 дол. 12 ц., братство тутешне сьв. Андрея (в Соединенію) жертвовало 5 дол., разом 16 дол. 12 ц. Всього Curtis Bay i Baltimore зложили на руки о. П. $42.38. Уряд парохіяльний складае отсим подяку о. Підгорецкому, за його труд і добре серце.

За уряд парох.
І. Ладна, предс.
М. Тирпак, кас.
Ю. Кульчицкий, секр.

З Геркімер, Н. Й.

Написавем до „Свободи“, що у нас робота йде добре, тай гадав, що севистарчить для тих, що тиняють ся без роботи. Тимчасом дістаю денно 5 — 6 листів з запитанем, щоби подати як найдокладнійше про тутешні відносини. Хочуть навіть, щоби їм написати, що будуть тут їсти. Я не в стані всім з окрема що дня відписувати, бо раз не маю часу, а другий раз чоловік працюе 13 год., то радби потім відпочити. Скажу тим всім коротко. Хто мае роботу, най робить, а хто не мае, най приїде до нас а дістане еї зараз. Хто вміе корови доїти, а любить робити на фармі, може дістати і таку роботу. Платня 40 і жите, а з жінков 60 — 70 долярів, то мешкане, опал, молоко а за решту, як ся згодить. Хтоби мав охоту, може приїхати.

О. Р.

Шамокін, Па.

Про Арґентину.

Вичитав я в „Свободі“ ч. 13 відповідь редакції на ріжні листи в справі полудневої Америки, взглядно Арґентини. Я оден з тих, що то повірили аґентам в Европі про рай в Арґентині та про се, що звідтам легко буде можна дістатись до Злучених Держав. Та не так сталось, як говорили аґенти. Завезли нас до арґен. міста Buenos Aires та продержали нас там 2 тиждні в іміґрацийних казаматах. Нас було 8. Я один Русин, а решта Поляки. Послідні виїхали на фарми, а я остав ся в місті. Що ся тичить роботи, то можна еі дістати тільки на фармах, а платять після амер. штейтских гроший 36 центів і борд. Горячо, що тяжко нашому чоловікови витримати. Жнива зачинають ся там в Децембрі, а кінчать ся в Февруарі. Клімат дуже нездоровий; я сам пролежав в шпитали 3 місяці на жовту зимницю. Знаю я добре тую країну, бо налазив ся по ній через два роки до не схочу. Хорони Боже кому виїхати туди. Корабель їде 37 днів. Я ледви що втік в відтам на робучім корабли назад до Европи, до Льондону, а потому назад дістав ся до Америки, с. е. до Злучених Держав. Перестерігаю тих всїх, що дались збаламутити аґентами і хотіли б виїхати до Арґентини. Не вірте ніяким аґентам, бо набідуетесь, як се зі мною було. Хтоби еще докладнійше хотів розвідати про сей край, най напише до мене на адр.:

Michael Kulik,
412 Sevine St.,
Shamokin, Pa.

Вейборн, Саск, Кан.

Хочу дещо сказати про братів Русинів в Канаді і в Америці. Богато я чув на свої вуха від Русинів, що кажуть, що в нашій „Свободі“ нема що читати та що ліпше читати польску ґазету з Chicago. Братя Русини! Чи ви чули, аби сказав коли який мазур, що польска не добра, та лучше взяти собі руску часопись. Братя Русини! Ми тримаймо ся нашої правди, не мазурскої брехні, бо я чув сам, що оден Русин з N. D. Іван Кіт з Berwick каже: „тото дочого „Свобода“, уні лиш пишут за якісь братства, а польскі то за всьо“. Той Іван Кіт не знае читати ні по руски ні по польски. Чиж нам не досить, братя Русини, що нам в старім краю брехали мазурі, але ще і тут будемо їх слухати. Ми повинні слухати нашого товариства руського, ми повинні ще других передплатників приставити до „Свободи“ а не відраджувати від того, щоби ся люди не просьвічували. Бож що можна знати з польскої ґазети. Нич! Чиж не польскі часописи разом з москвофулами рубльохапами в старім краю хочуть Русь-Україну знищити. А ви ще їх хвалите і посилаете гроші на ті шмати. Ліпше собі приеднуйте „Свободу“ з краю, „Громадский Голос“, „Землю і Волю“, „Руску Раду“, „Фармера“ „Свободу“ американьску.

С. Івасюк.

Sifton Man., Can.

В 14. ч. „Свободи“ вичитав я допись правдоподібно із околиці Stuartburn, Man. підписану „Ґрайцаром“, в котрій описуесь, як відбули ся вибори провінцийональні в тамтім конституенті.

Не маю ту на думці збивати „Ґрацарової“ історий але хочу запитати п. „Ґрайцара“ одно тільки. Пишете так: П. М. Островского (комісара горожаньских паперів) витали всюди і казали „Русин для Русина“. Відповідь на се моя, що Островский не есть жадним комісаром горожаньских паперів, тому що він сам їх не посідае, бо не е ще три літа в Канаді. А если есть він тим що Ви п. „Ґрейцар“ пишете, то прошу напишіть де і коли і кому давав Островский горожаньскі папери. Так само не есть він Русином але „рускóй“ твердий.

Орест Жеребко.

Перед Пасхою.

Дякувати Богу, вже четвертий рав буду сьвяткувати Великдень в Америці. Але по правді не мав я ще тут веселих сьвят, бо якто кажуть люди, всюда добре, в дома найліпше. На перші сьвята цента при души не мав, на другі був хорий, на треті і гроші мав і здоровий був, та зайшла знова причина, що покаламутила мою веселість. Бачте мешкав в таких людий, що й не сьвяткують інакше сьвят, як при пиві і вісці. Втік я від них, тай пішов до церкви. І тут не натішив ся бажаним спокоем. По дорозі стрітив наших Русинів ескортованих полісменами до корту. Такі сьвята, бачите, справили, що аж ножами ся порізали. Різали перше шинку та ковбаси, не стало того, давай оден другого різати. І таке то вже мое щасте з тими сьвятами. Тепер, дякую Богу, здоров, роботу маю добру, живу між добрими людьми, алеж все таки не так то мені тут як то бувало в старім краю. Спане мя ся не бере, гадки ріжні тиснуть ся до голови, переді мною встае рідний край, церковця, а навколо неї тижба народу прибраного і усьміхненого, веселі крики діточі, голосні гагілки дівчат, збитки хлопців і все і все. І чую, вохко мені на віях очий. Гей, гей! Милий Боже, плакати тут не поможе! Так брати! Надходить пасха, а в мені аж мліе, як згадаю, як то наші деякі Русини сьвяткують тут Великдень. Прощаю вже молодим, нежонатим. Звичайно буйна голова. Але ви, що лишили в старім краю жінки і діти; що попродали послідний кусник поля, послідну коровицю вирвав неоден малим діточкам, щоби втечи тут за ліпшим кавалком хліба. Щож ви думаете за пивом та віскою. Надходить воскресеніе, люди приготовляють ся, щоби стрінути се сьвято чистим і не грішним серцем, а вас кілько таких е, що забули за жінки і малі діти, і з чужими жиете. Жінка гарує з дітьми, а в тебе ані гадки про них. І ти називаеш ся христіянином, і сьпіваеш „Христос Воскресе“! Гей, спамятай ся чоловіче! Згадай про рідний край, про свою рідню. Щож ти для них робиш. Всі там будуть плакати; одні з радости, другі з розпуки і гризоти. А хто тут причиною тої журби. Чи не ви, що за віскою і пивом і ріжними тутешними смаколиками забули на свою рідню. Сила я таких знаю. А скажи йому, що лихе творить, з ножом кинесь на тебе. Гей, схаменіть ся. Обновіть свої серця наукою Христа і станьте людьми.

О. Р.
Член Р. Н. Союза.

Конечність орґанїзації українського учительства в Канаді.

Через преріжні нагінки сект релігійних, український народ проснув ся в Канаді, зрушив ся в основах заскорузлости. Сотки Українців нині дивлять ся отвертими очима в сьвіт поступу; тисячі стоять в захитаню, не можучи рішить ся в справах церковних. Тепер питане на часі: як рішить ся народ? Куда зверне свої кроки? — В сей момент житя нашого народу, повинен слідити кождий, що відрік ся старого сьвіта і живе для ясної долі! Всім щирим конечно з'централізувать свої сили на область, із відки можнаб фалянґою спільних сил нести сьвітло між розбурханий народ; де можнаб здибать ся із усяким: ввійти в хаос нескристалізованих понять!

Поки що нам являють ся два шляхи: орґанізація пропонована п. Мир. Стечишином в 8 ч. „Свободи“ і орґанізація й розвій українського учительства у Канаді. Дотеперішні товариства американської України не були загальними й не розширили своєї діяльности навіть у рамках їхньої скупої проґрами.

Без сумніву, говорити про наше учительство в Канаді мусим дуже здибеленька, бо оно мабуть не витрималоб серійозної критики. Однак, що стан учительства такий незавидний, тому суть причини: учительство часу немало розвинуть ся належито; кожда одиниця жила про себе, а що найприкрійше, ніхто не старав ся розвинути его, тому не кинуло оно жадного сліду житя. Інтеліґентні одиниці, що приїздили із шумними фразами „ради орґанізації“ в шкільництві не хотіли добачати цілющого жерела для нашої братії. Однак розваживши число і сили учительства вистарчае, щоб почати — реальну працю. Ся думка вже давно кормить ся в душі поодиноких учителів, ба навіть в грудню послідного року обговорено основно сю справу й виготовлено начерк статутів в семинари учительськім у Winnipeg, бракувало лише зрозуміня й орґанізація булаб введена вже в жите. Тоді явилась статя д. Сиротюка Ю. в „Свободі“: „Руський семінар без руської мови“ й се розвіяло „рішучі“ заміри семінаристів: — **настала** „домашня війна“. Ґенезу непорозуміня — думаю — не місце тут виясняти, хай гинуть гріхи в безвісти, та все нігде правди діти; подібні факти не цїхують додатно сили духа й зрозуміня річи.

Ініціятива однак не потеряла ся раз на все, бо такой зараз 2. Марця с. р. Українці учителі: Арсенич, Я. В., Жеребко О., Запорожан В., Образло П., Пирч Т. Д. і Смук В. із околиць Dauphin & Sifton зійшли ся на мітинґ до Dauphin і обговоривши справу уч. орґаніз. основно, рішили: піднести сю превеликої ваги справу під загальну розвагу; звернути ся писемно до всякого, що праює в области українського учительства у Канаді, а на кінець обчисливши сили огологити з'їзд і ввести в жите орґанізацію. Попровадженє всеї справи збір препоручив: Т. Д. Пирчови, Я. В. Арсеничови й О. Жеребкови.

По нашій думці Т-во Укр. Уч. в Канаді малоб оснувать ся на сій, поки що, найпримітивнійшій проґрамі:

I. Виборене кращої долі учительству.

II. Поставлене Bi-Lingual-ної системи на належитім степени між нашим народом.

III. Видане підручників шкільних в українській мові.

IV. Проваджене школи поза школою на всіх областях по духу часу.

V. Видане орґану учительського і т. д. Отсе коротко, на з'їзд будуть виготовлені реферати до кождої наведеної точки.

Думаем, що всякий бажаючий двигнути наш народ із упослїдженя — ярма застановить ся над проектом, виговорить свої думки в „Свободі“ й зашле писемно заяву на адресу: Jw. Arsenych, Box 92, Dauphin, Man., а ми, обчисливши сили й опінії, зможем оголосити день і місце першого з'їзду.

Від себе зауважим, що найдогіднійше булоб зробити з'їзд в початку липня, тому просим спішить ся із заявами.

I 66

Я. В. Арсенич,
секр. орґ.

Здобутки

Канадийских Русинів у зрості учительских сил — та подаване науки русько-українського язика некваліфікованим учителем в Manitoba College у Вініпегу.

Канадийска Русь робить справді „поступи донкіхотівські на поли просьвітно культурнім.

З початком шкільного року 1906—7, записалоеь було на курс семінара учительского в Manitoba College — около 15 кандидатів. Всі они були охочі до науки, але п. „учитель“, В. П. бувший учительский кандидат з Галичини, так „мудро“ повів науку після власної системи „педаґоґічної“, що на закінченю шкільного курсу являеть ся тепер ледви один мученик, що бажае використати весь час „науки“ неука — для заокругленя своеї невіжости!...

Неуміючий правописи українського язика — учив других „тої правописи“!...

„Учил Марцін Марціна, а сам“... Не помогли „чціґодному“ педаґоґови ні цвікери, ні золоті окуляри; думав сердега, що дві неґативні річи, як короткозорість ума і короткозорість очий дадуть якесь „plus“.

Але завів ся бідака у своїй математичній „дипльоматиї“, бо—замість застановитись над своїми двома „minus“-ами і через свою працю над ними—утворити хоч уемні чинники множеня, з котрих можна би утворити якесь додатне зеро, він пустив оба мінуси —у дияметрально противні напрями, а сам опинив ся на средоточці порожні своеї зарозумілої глупоти!

Але „слава“ і кондоленция також і головному стратеґікови, котрий для подаваня науки руського язика, поставив таке індивідуум! Мабуть оба они взялись до сего діла, як „asinus ad lyram“... З сими щирими словами, зверненими до „умучених“ просьвітителів, пересилаемо для них і зазив Т. Шевченка:

Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого не цурайтесь,
Свого научайтесь!

Некиринних.

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Publisher and Editor: Jno. Ardan.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3. 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців...$2.00
До стар. краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців....$1.00

Оплачувати газету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реґістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або агента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
"SWOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

В справі епископа.

Коли вже часописи краєві і наші так рускі як і анґлійскі донесли нам про іменоване гр.-кат. епископа для Америки, тож повинні ми перестати вже бути невірними томами, а вглянути на серіо в сю справу, бож епископ іменований для нас, а не для кого иншого — а таким ми его і хочем мати.

Против самої особи о. Ортиньского ми нічого не маєм, бо всі, котрі го лично знають або чули о нім мусять признати, що если вже мали нам назначити епископа з краю, то безперечно сей вибір найзнаменитший.

Але щож нам з того, що о. Ортиньский есть чоловіком високо ученим, здібний талантом, посідає енерґію і чудесний дар вимови і місіонарства, а передовсім добрий Русин, если він яко епископ Давлійский (Давлія місто, тепер село, в давній Фокіді, на границі Беотії) есть епископом in partibus infidelium, ergo не буде мати власти безпосередно над нами і нашим народом, але буде лиш орудієм в руках латиньских епископів?

На мій погляд еслиб наш будучий епископ мав лиш бути суфраґаном, т. е. залежним від всіх латиньских епископів в Америці, то такий стан не піднесе нашої справи, але противно причинить ся до скорщого упадку нашої церкви. Чому? Бо наш епископ не маючий дієцезії є на ласці архієпископів і епископів латиньских, т. е. в кождій дієцезії де заїде він мусить представити ся і передтим мельдувати ся дотичному епископу лат., аби му позволив в его дієцезії працювати. З того виходить, що наш будучий епископ буде цілком залежний від епископів латиньских і мусить во всім на них оглядати ся. А знова они будуть мали сю вигоду, що наш епископ буде висьвячувати питомців, які поки що будуть мусіли учитись в анґлійских семинарах враз з питомцями латиньскими і буде за їх позволенем посьвячувати церкви.

Еслиб наш епископ не хотів бути на руку латиньским, або еслиб в дечім порізнив ся з котрим з них, тогди на донос такого латиньского епископа до Риму — можуть дуже легко нашого епископа здеґрадувати, т. е. відкликати его з Америки чи то до краю на суфраґана митрополиті чи де інде, чи навіть до самого Риму, бож хто знає обставини, признати мусить, що Рим днесь дуже числить ся і оглядає ся на американьских епископів, бо если хто, то они сильно підпомагають Рим могучими долярами.

Щоби однак наш епископ був справді епископом, — ми повинні жадати, аби наш епископ залежав впрост від Риму, а не від тутешних лат. епископів — і яко такому нехай утворять дієцезію.

Я не помилю ся, если скажу, що найбільше наших Русинів працює в Пенсильвенії, найбільше церквей, найбільше сьвящеників в Пенсильвенії, томуж нехай би наш перший епископ засів н. пр. в дієцезії пітсбурскій і втягнув в сю дієцезію всі парохії пенсильваніїскі. Таким отже способом бувби він паном принайменше в своїй дієцезії. В других стейтах мусівби залежати від епископів лат., але з часом коли повстане більше парохій по всіх стейтах — можнаб з тих всіх парохій утворити другу дієцезію і постарати ся о другого епископа. Для Канади знов осібного епископа. Тим чином наша церков мала би в Америці не йно одного епископа, але мала би кілька дієцезий і кілька епископів в міру того як розвивала би ся наша церков і рух еміґраційний. То однак можливе лиш тогди, если Рим нашу церков в Америці буде на рівні трактувати з церквою латиньскою — і нашому епископови дасть власть безпосередно від себе і позволить на утворене дієцезий гр.-кат. церкви в Америці, до котрої належали би не йно Русини, але всі народности гр.-кат обряду — не оглядаючи ся цілком на епископів латиньских.

Еслиб однак могучі впливи епископів американьских не допустили до утвореня першої н. пр. пітсбурской дієцезії для нового епископа, в таким разі ми повинні домагати ся рішучо і безуслoвно, щоби сей епископ дістав від Риму власть безпосередно над греко-католиками в Америці, то значить, щоби вістав назначений вікарієм ґенеральним греко-католицких місій в Америці. В такім разі мавби право виконувати свою власть епископску всюди, не потребуючи мельдуватись ані просити позволеня до сего у жадного епископа латиньского. Если сего не буде, в такім разі греко-католики дістануть гонор, а в дійсности гр.-кат. церков зістане еще більше понижена і за исима від лат. епископів.

Сю гадку я постановив подати під розвагу Всеч. Собратіям, а заразом пропоную, чи не добре би було в вівторок по Томиній неділи дня 14-го мая с. р. з'їхати ся нам всім, але всім, так угорско-руским як і галицким сьвященикам без різниці поглядів на сю справу і переконань політичних до якогось вигіднійшого міста н. пр. Філаделфії або до Ню Йорку, а там моглибисьмо порозуміти ся докладнійше, а також порадити ся що до приняття першого нашого епископа, на котрого очи всіх, не йно Русинів, але і других народів і Американців будуть звернені.

Я скінчив. Добре би було, якби Всеч. Отці всі без винятку над сим розважили та свою гадку написали, аби сей з'їзд справді міг відбути ся.

Сьвященик.

——

P. S. Упрашає ся всі другі рускі часописи сю допись перепечатати.

Український Клюб в Державній Думі і його проґрама.

Шан. читачі вже знають про се, що в теперішну рос. Думу Україна вислала своїх вірних синів-заступників, які, не відрикаючись боротись разом з прочими демократичними послами інших народностий за загальне визволене всіх людий в российскій імперії, постановили виявляти і боронити усі потреби і бажаня свого народу, свого краю. Досі приступило до клюбу 40 українських послів, а деякі посли, що вийшли вибранцями українського народу, ще не рішились ні сюди, ні туди, а ще другі головно з Волиня сидять в Думі побіч „істинно руских" (по нашому хрунів) правих послів. Русифікацийна і сервілістична політика царського уряду тільки ран завдала нашій нації в Росиї, що симптоми еї недуги дуже наглядно виявились в виборах до першої і другої Державної Думи. Пропорціяльно до чисельности нашого народу в Росиї, число наших сьвідомих представників надто невелике. Але всеж таки зваживши обставини, серед яких відбувались вибори, ми мусимо з задоволенем заявити, що справа нашого национального питаня знайшла і в таких обставинах своїх гідних оборонців.

З задоволенем мусимо піднести і сей факт, що всі наші посли щирі демократи і оборонці сельского та міського робучого люду, яким головно й є наш народ. Більша частина українських послів, селяне. Коли российска бюрократія голосила всьому сьвіту, що селянство российске живе вдоволене з себе, а „крамола" се тільки вибрики российской революційної інтеліґенциї і заражених нею гуртків міских робітників, то як раз селянські посли а між ними і наші українські доказали, що се тільки підступний маневр бюрократії, і що вони надто сьвідомі свого спільного інтересу в борбі о політичні, економічні і національні права з опозицийною більшостію „крамольної" Думи.

Спеціяльно українські мужики — депутати чи не найсьвідомійші з усіх селянских послів в Думі. Деякі з них просто імпонують всім сьвідомостію свого посольского становища і дозрілостію в пониманю справ свого поневоленого народа. О скілько они сьвідомі яко Українці, на се не треба ліпшого доказу від сего, що як раз посли — селяне найбільше заходились коло орґанізації українського клюбу в Думі. Се що до коротенького і загального характеру наших послів в Державній Думі. Найкраще потрафимо оцінити сьвідомість і моральну висоту нашого Клюбу, коли приглянемось їх проґрамі. Читачі „Свободи" пригадують собі з попередного числа, що на першому зібраню українських послів в Думі було порішено, доручити вибраній з поміж себе раді виробити проґраму для української ґрупи. Ця тимчасова рада, як описує П. Чижевский, бувший посол Українець а теперішний кореспондент „Рідного Краю" в тій же самій ґазеті, зазвавши собі на підмогу ще деяких послів виробила проґраму і зібрала знов українських послів 11-го марта (24 м. м.). На збори прийшло 27 послів і одноголосно ухвалили ту проґраму з деякими невеличкими змінами ось як саме.

„Ми, українські посли, згоджуємось згуртуватись в окрему групу, що має на меті домагати ся в Думі вирішеня таких негайних питаннів:

1. Скасуваня смертної кари.

2. Скасуваня усяких виключних законів, судів, становищ — побільшеної і надзвичайної охорони, військового стану.

3. Амнестії за так звані політичні та аґрарні злочинства.

4. Забезпеченя незайманности людини й помешканя, а так само — свободи слова, друку, зборів, спілок і віри.

5. Рівноправія як поодиноких людин, так і націй.

6. Одвічальности перед судом урядовців (чиновників). Так само, як і всіх приватних громадян.

7. Заведеня вселюдної початкової осьвіти, націоналізації школи. Викладаня в середних та висших школах української літератури та історії на українській мові.

8. Перетвореня земського й городського самовряду-вання на демократичнім ґрунті (загальне виборне право), з правом єднатись між собою в спілки.

9. Рівноправности української мови на всім просторі земель українських, з мовою росийскою в установах громадских (земських і городських і т. д.) і державних.

10. Вирішеня земельного питаня на ґрунті примусового переходу земель од великих поодиноких власників в руки трудящого хлібороба, та щоб визначено було, скілько найбільше десятин землі може зоставатись у одного власника.

11. Забезпеченя законом інтересів робітників: свободи страйків (забастовок), робітничих спілок, страховка робітників, обмеженя часу праці промислових робітників 8-годинами, оборони праці жінок і дітей.

12. Знищеня марних державних росходів і перетвореня податкової справи.

13. Поширеня буджетного права Думи.

14. Установи загального, безпосереднього, рівного й таємного виборчого права, без різниці віри, нації і полу — до виборів у Державну Думу, та иньші громадські інституції.

15. Установи одвічального перед Думою міністерства.

16. Забезпеченя прав України на автономію.

Українські посли згодились теж одноголосно, що без автономії не може бути й свободи. Найсьвятійше право окромого чоловіка і окромого народу користуватись рідною мовою, учить ся на рідній мові, самому заправлять своїми ділами.

„Ми хочемо жити дружно у купі з нашими братами москалями та иншими народами російської держави; ми бажаємо, щоб Росія була єдина і могутня; ми згоджуємось, щоб Державна Дума з державним російським правительством заправляла всіма загальними справами держави, — військом, флотом, таможнями і таким иншим. Та ми хочемо, ми Українці, у себе дома, на Україні хазяїнувать сами".

Щоби сю дуже загальну проґраму як слід зрозумів загал, на се треба поясненя до кождої точки. Се як раз й сповнятиме „Наша Дума" видавана самими послами. Она мусить заходити до найдальших закутків нашої України так, щоби, як закликує в нашім дневнику „Раді" посол сьвященик Гріневич, праця наших послів виходила від бажаня цілого нашого народу.

Весна йде
Земю й волю принесе.

Бернстерне Бернсон про Поляків.

Оден з найбільших, сучасних, духових велитнів европейских норвежский писатель Бернстерне Бернсон заінтересовав ся до тої степени українским народом і його невідрадним положенем так в Росії як і в Галичині, що станув яко оборонець його кривд і мук перед цілою Европою і своїм могутнім словом вдарив на сі желізні пута, які сповили наш 30-міліоновий нарід. Послідні події на львівскім університеті зворушили до глубини душі достойного Норвежця, і з його зворушеного ума понеслись слова протесту на адресу наших гнобителів і заяви найщирійшої симпатії для нашого визвольного руху.

В віденьскім дневнику „Die Zeit", в нашій „Ukrainische Rundschau" і в французкій ґазеті „Courrier Europeen" появилась стаття з під його пера п. з. „Поляки гнобителі". На вступі шан. автор змальовав віру в сатану в середновічних часах і згадує про се, що люди приписували всяке зло на земли його темній силі. І що цікаве, що як раз сі люди, які й були на сторожі сього віруваня простолюдя, були заразом вірниками сатани і творили всьо зло. Минулись ті часи, люди позбулись неодного середновічного блуду, а помимо сего сатаньскі діла не зникли. Доказом сего хочби нинішні поступки Поляків. Дальше дословний перевід статі:

Що се таке, що наші борби еще в нинішних часах затроює? Що в небережних хвилях в осередку найбогатшої цівілізації вибухає на ново зі сліпим, середновічним завзятем нищеня? Чи справді не булоб відповідним надати сему імя, якого уживала уява народа: сатана? Отже сказатиб: Сатана межи нами?

Маю на гадці очивидно не упавшого ангела теольоґів, взагалі ніяку окрему істоту. Маю на гадці сей зьвірячий гін з диких глубин кождого народа, що озьвірює борців і затроює борбу. Жаден народ не є вільний від такого гону, кождий має свого. На такій або сякій точці, часом навіть на кількох стало ему можливо взяти перевагу. Сатана... Однак в історії жадного народа не так часто, як нещасної Польщи. Я прочитав еї тепер знова. Коштувало се мене довгого часу, бо що хвиля я не міг перемочи себе, щоби еї читати дальше.

Ледви чи маємо між собою більше блескучий народ. Сильний, хороший, талановитий, блескучий у всіх своїх дідах, лицарский в геройстві, колись без сумніву найкрасший цьвіт рицарских турнїів — а однак, колиб я мав вказати, що струтило сей народ до такого страшного упадку, то назвав би не на першім місци небезпечне положене краю — инші народи вча-

ниля якраз таке положене основою своєї величини, — також не сказав би я, що головно єго інституції, а властиво брак всяких інституцій були виною сего, а також ні, що се спричинили надужитя шляхти, вічна війна між дрібною а великою шляхтою, що нищила єго, ані магнацька жадоба власти, ані захланність клиру, ані позбавлене міщан їх прав, ані грабленє та пониженє хлопів ані очайдушні війни і т. д., бо все, так все було лиш наслідком одної великої причини, єго власного, дикого індивідуалізму, єго очайдушної захланности, єго зарозумілої і вхузданої охоти до бийтики, єго пажерливої невірности, єго безмежної легкодушности — сатана, сатана! Майже всюда і по всі часи він губив ся з правої дороги. Нищив те, що за сотки літ передумано і пороблено доброго і чесного, всі ті невчувані жертви нещасного народа, стрічаючи з погордою всі ті сумні перечута і остороги розважнійших людий.

Колиб хто хотів дати правдиву, зовсім влучну картину великих, рішаючих соймів в Польщи, то треба би намалювати сатану як величезного лилика, розпіняного над дахом сойму, або поставити его як весельчака в куті, де він нагле вибухає несамовитим сьмїхом, який перешибнує страхом ціле товариство; або тамож посадити єго на середині в біскупскім капелюсї на голові.

Як міг би хто твердити, що се сатана помер? Справді, сатана не вмер в жаднім народі, от як він міг би померти у сего народа, в якім він був завсїгди найсильнійший? На се Поляки самі є надто безсмертні.

Коли всї народні заступники російских племен недавно зібрали ся до першої, великої Думи отже також і Поляки — він появив ся також між ними. Ядро російскої революції, це, до чого французка революція змагала і чого очікує від того часу цілий сьвіт, справедливійший розділ землі, — се було першим і послїдним завданем Думи, на се були згідні заступники всїх племен. Але не так репрезентанти польского клюбу.

Тут сиділи властителї великих посїлостий, потомки тих, що у всїх польских провінціях поробили хлопів кріпаками. Пани могли їх продавати, могли їх убити, бо хлопи не мали приступу до жадного суду. Навіть горівку, яка була їх єдиною потїшницею, пани застерегли собі самим, гонити єї для хлопів — після сатани найцїрійшої рецепти. Ну, і тепер їх потомки уважали невідповідним, щоби хлопам віддати цятинку тої землі, а з землею і достоїньство людске, яке привязане до неї. Однак заявити тверде „ні", они не вважали порядним, тож почали робити викрути і проєкти, які мусїли довести до сего „ні", се було їх первним ділом.

Другим великим питанем було очевидно се, щоби всї ті підбиті і угнетені народи тепер осягнули назад малу частинку своєї самостійности. Навіть царя навчив досьвід, що величезна держава тілько в сей спосіб може узискати успішну адміністрацію і так незвичайно потрібну контролю. Тілько в сей спосіб можна було запевнити тим ріжнородним національним індивідуальностям здоровий і скорий зріст. Але польский клюб відповів: ні! Сим разом без обиняків. Бо, сказали польскі пани, тоді одержала би також свою автономію Україна, Литва і Білорусь, а они прецінь повинні знов стати частиною Польщи.

Знов частиною Польщи мають стати — Україна, Литва, Білорусь? В Україні є около 30 міліонів Українців а тілько 390.000 Поляків. В усїх тих трех провінціях є разом тілько 900 тисяч Поляків — а мимо сего они бажають панувати над тамтими.

Здивоване Росиян не дасть ся описати. Решта Европи зразу сего зовсім не завважала. Але як розпущено Думу і лїберали зійшли ся у Виборгу, щоби запротестувати, — а Поляки натомість, щоби запротестувати против протесту, — тоді і ми инші провиділи. Тоді ми побачили, що польскі герої свободи прилучили ся до правительства, до бюрократії, до реакції, тоді ми побачили, що польскі шляхтичі висилали телеграми і депутації до царя, щоби він прецінь назад змінив виборче право, бо теперішне загрожує культурі; тоді почули ми, як Грабскі, посол Думи сказав цілком отверто: Коли правительство схоче Великопольщі (с. е. Польща, Україна, Литва і Білорусь) дати самоуправу, тоді прибиаємо, що в протягу двох місяців всякого революціонера в Великопольщі ми вабемо до ноги.

Як бачимо, старий польский сатана товче ся еще завсїгди. Навіть его мова остала, як з давна („вабити до ноги").

Чи думає хто, що польска шляхта в Галичині має инакші пересьвідченя? Відносини є вправді відмінні, то і відмінна форма. Так само як польский клюб в Думі заключив союз з російским правительством, щоби з єго помочию для Польщи назад підчинити давні провінції, саме так галицка шляхта вже давно заключила союз з австрійским правительством, щоби задержати Русинів в їх розвою.

Після старої офіціяльної статистики з перед пятьдесяти літ було тоді в Галичині 2,441.770 Русинів а 1,994.800 Поляків. Однак після послїдної офіціяльної статистики зросло число Поляків до 3,998.700, а число Русинів лише до 3.074.500. Як се пояснити? Цїлком просто так, що до Поляків дочислено ся тепер 811.000 Жидів і 200.000 Русинів; останних на тій підставі, що они є — латинниками. В Галичині є тепер в дійсности 3,274.450 Русинів а 2,977.334 Поляків. Коли фальшує ся виборчу ординацію, шкільні закони і юстицію, чому не можна фальшувати також статистики? Се право гнобителя так поступати. В сїм Поляки не одинокі, тілько наслїдки однакові в своїм роді. Рускі селяни в Галичині живуть в найгірших обставинах зі всїх селян в Европі. А коли Поляки (як недавно супроти мене) хвалять ся, чого вони тілько не зробили для руских селян, тоді з нужденних хат з глиняною долівкою виходять сотні й сотні тисяч худих, знищених, брудних мужчин, жінок і дітий і кричать: „Ви кажете неправду, подивіть ся тілько на нас!"

Не одно далоб ся тут розповісти. Але як старий журналіст я знаю добре, скілько нараз я можу набрати. Тому тілько одну малу прібку їх тактики з послїдних днїв.

Університет у Львові є первісно руским університетом. Мимо сего єго так сполонізовано, що в р. 1901 велике число руских студентів виандрувало на инші університети, щоби сим звернути увагу авторитетів на стан річи. Се не помогло нїчо; тому, що і всякі инші законні представлення не помагали нїчо, они прийшли на гадку сего року, зібрати ся на сильну демонстрацію, при чім між иншим поломано якусь часть університетского мобіляра і чинно зневажено університетского урядника. Молодих людий заведено на поліцийний уряд, однак таки того самого дня випущено на волю. Єще именно була зібрана державна рада і тоді могло прийти до якої інтерпеляції. Але заледви розпущено державну раду, именно дня 30. січня арештовано їх наново, замкнено в переповнені келії, де они безнадїйно сиділи так довго, що порішили освободити себе самих голодовою смертию. Аж тоді доперва звернула ся на них увага у Відни і тоді вже не посьміли з ними починати инакше, як тілько випустити їх на волю.

„Але тепер отворили ся очи й решті Европи. Чи се можливо, говорили ми між собою, щоб Поляки які ведуть і вели таку розпучливу боротьбу з Росиянами й Нїмцами за свою рідну мову, підступно і скрито нехотїли инших за те, що вони боронять своєї мови? І коли тепер хто з нас на ново прочитуває ме історію Польщі, то побачить, що з давна „правдивий Поляк" не міг зрозуміти свободи инакше, як тілько свободу для себе робити все, що захоче сатана. Мораль панів"!

Ми мали як найгорячійше співчуте для нещастя польского народа. Ми подивляли єго в єго геройчій борбі під Наполеоном, як і єго погорду смерти у повстаню за повстанєм. А може еще більше ми подивляли єго геройчний опір у великих і дрібних ділах буденного житя. Всї угнетені народи находили Поляків по своїй стороні, коли пробували розбити своє ярмо, а великі поети свободи у Поляків аж до послїдних днїв розвіняли ясні веселки над нашим житем. Але коли знаємо, що з 7 міліонів селян у властивій Польщі 5 міліонів не має землї і що польский клюб у Думі вважав і вважає земельну реформу непотрібною, — тоді не стає слів. Бож ми бачимо, що тут шлях до відбудовання і свободи Польщі, а вони сего не бачать. Так само в Галичині. Коли польска шляхта не розуміє, що всї лїси і всї поля не можуть бути привілеєм немногих, тільки справедлива виборча ординация і справедливі вибори мусять рішити, як се має бути устроєне і як мають бути усунені всї инші недостачі, коли польска шляхта сего не розуміє, тоді й те, що вони роблять доброго, про що ми всї знаємо, прискорить тільки прихід дня, якого нїхто з нас не бажає дожити — „крім сатани, що побив їх сліпотою"!

Поважаний руско-український народ небавом увійде в кождій часописи цілого цивілізованого сьвіта за сталу тему. Бо тепер вже давно знаємо всї: Від сего старинного народа увійшов постулат розвязки питання землї і ріллї до російскої революції і до програми в Думі. Сей постулат можуть усунути на бік, можуть перекрутити, але відмовити ему управнення вже не можуть більше; він передістане ся до всїх народів і вкінци найде свою форму.

Чи се не дивне? Народ, що був засуджений на смерть, він уділяє нам всїм нової, законодатної сили до справедливости і народного щастя. Зародок лежав в єго власнім, старинним ладі комунальности. Народна дума, така здорова і живуча, не може ніяк вмерти.

З Вінніпеґ.

(Канадийська зима. — Погром Головацького. — „До Варшави." — Публична опінія. — Перебіг загальних зборів Тов. ім. Т. Шевченка).

Говорять деякі патріоти — Канадийці, що рік в рік, чим більше в Канаді землї виорює ся, тим теплїйший стає й єї клімат і, мабуть, як вся земля у Канаді переоре ся, то Канада стане тепла як — Мексико. Ще инші Канадийці тішать ся, що й тепер вже у Канаді зими є лиш девять місяців, а решта всьо літо. Однакож сего року, то хто знає, чи й сї другі будуть мати рацію. Отсе вже 16. април, а на дворі сніг, мороз і вітер — зовсїм як було на наших як тижні перед Різдвом. Тимчасом календар ручить, що до Різдва ще нї більше ні менше лиш всїм місяців. Значить ся, є ще досить часу намерзнути ся до Різдва, а відтак після Різдва до другого Різдва і т. д. і т. д. Зрештою змінити ся ще всьо може і можливо, що в Канаді справді запанує мексиканський клімат. Канада се країна, що не має вглядів ні на природу, ні на жите, ні на правду. Тут спеціяльна астрономія, спеціяльна просвіта, спеціяльна політика, спеціяльна справедливість, спеціяльний клімат.

Одною з таких екстраординарних спеціяльностий були мабуть і надзвичайні загальні збори Товариства ім. Т. Шевченка, що відбули ся 14 апреля с. р. Головацький цілий місяць збирав „факти" на Ферлея і Стечишина, а прихильники єго готовили ся побідити противників — фізичною силою. Та, як то люди говорять, „чоловік стріляє а Панбіг кулї носить". „Носив вовк, понесли і вовка". Головацький відсьвяткував свій цілковитий погром. Факту абсолютно жадного не сказав, а що лиш говорив, те ослаблювало єдино єго становище. Остаточно прийшло ся до того, що самі єго прихильники говорили: „І де ж ті факти, що ти обіцяв ся виявити"? Ох, що тоді діяло ся в люблячім серцї Головацького?..

Неменьше чим Головацький потерпів і єго адютант Бернацкі. Пропало єго голованє, пропали всї гонори і єго польске серце мабуть геть кровю обкипіло. Не помогло навіть те, що в послїдній хвилї вихрещував ся на Русина (як той жид, що переходив на турецку віру, коли мали єго повісити). Сказали просто: „потрафимо рядити ся без польских опікунів", та виправили єго до дому окликами: „Проч! За Сян! До Варшави! Варшавське сьміте"! Ухвалено всїм полякам завернути їх гроші.

Тепер Товариством. Шевченка ухвалило вже твердо держати ся статутів, а що статут каже, що до Товариства можуть належати лиш Українцї, отже є надія, що міжнаціональних інтриґ, як теперішна, більше не буде, як рівнож, що Головацький, посрамивши ся на цілій лінії, перестане юдити членів одних против других для своїх честилюбних цілий, а буде числити ся з публичною опінією більше, чим доси. Тепер єго побила публична опінія, хоть як він старав ся єї знасилувати. Заручав людям, що в Вінніпеґу єго найбільше зі всїх люблять, а тимчасом безсторонна публіка так була роз'ярена єго безтактовними виступами, що трудно було єї остаточно в спокою удержати підчас промов Головацького.

Загальні збори тягли ся від другої години по полудни до дванайцятої в ночи включно, а оживлене і заінтересоване було небувале. Конечно, що підчас дебат було зі сторони Головацького і Бернацкого стілько сороміних куріозів, що, як справедливо завважив один сьвіжо приїхавший Українець російський, колиб бюст Шевченка (що стоян на сцені) та був мав ноги, то був би великими кроками втік з галї своєї імени та на порог з ніг своїх отряс би. Збори закінчили ся вибором пяти бракуючих членів заряду, з яких між иньшими вибрано тов. Андрія Сліпченка головою. По відсьпіваню кількох українських пісний публіка розійшла ся.

М. С.

Пам'ятник зла.

„Я памятникъ воздвигъ себѣ, нерукотворный,
Къ нему не зарастетъ народная тропа".
Пушкинъ.

По смерти Победоносцева лишилося шість міліонів спадщини, частину якої він призначив на побудовання нових тюрем в Росії.

Увесь свій вік гасив він світло правди, гнобив поступ, давив борців за волю — і забажав, щоб після смерти „копійчина" його повернулася на те саме діло — гноблення всього, що прагне волі.

І без цього заповіту пам'ять Победоносцева довго жила б серед нащадків, так, як живе пам'ять Іуди, Нерона, навіть Малюти Скуратова; для безсмертя того генія тьми й безправ'я досить було б його ідеї, що просвіти народові не треба, бо темний народ лехче „вдержати в руках"; досить було б і того, що духовенство в Росії він перетворив на покірних слуг бюрократії; досить було б навіть того, що великого апостола правди й любови, Льва Толстого, він відлучив від казенної церкви.

Бувало часто так, що великі грішники і злочинці каялись перед смертю і заповідали своє неправдою нажите добро на церкви та добродійні вчинки, думаючи хоч трішки відкупитись від суду Божого і суду історії. Победоносцев і цього не зробив, бо й перед смертю не покаявся. Мабуть і перед смертю, як і за життя, він щиро вірив, що щастя Россії в безмежній самоволї бюрократії, в народній темноті, в тюрмах, нагайках та шибеницях.

Про той дивовижний заповіт пишуть люде, що Победоносцев поставив собі „памятникъ нерукотворный". Воно не так. Цей пам'ятник дуже рукотворний, це пам'ятник всьому бюрократичному ладові, якого завзятим оборонцем і стовпом був Победоносцев.

В підвалинах того величного пам'ятника лежить віковічна народня темнота, погроми, трупи од японських і своїх куль, і голод, і хороби, і холод в нетрях Сібіру. А Победоносцев завершив його своїм заповітом — тюрмами, вінком з кайданів.

А що-ж іще поставити на самий верх, на шпиль? Хиба хреста, на знак того, що Христа щоденно роспинав Победоносцев, роспинав його і своїм заповітом, як роспинали і роспинають його і всі однодумці того „генія зла".

А Росія, молода і сьвітла Росія всім серцем побаже, щоб до того пам'ятника яко-мога швидче

„Заросла народная тропа".

(З „Ради".) М. Пилипович.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар, 'Phone 46—12
11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Паришяк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніть, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк. Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка. Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія.
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Shamokin, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одноі руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“.

Посмертні вісти.

✝

Шемела Василь, член Р. Н. Союза від. 78 Minersville, Pa. помер 1-го Апріля б. р. Небіщик походив з Галичини села Вислок вел. пов. Сянок.

Товт Іван, член Р. Н. Союза, від. 84. Canonsburg, Pa. помер 5-го Апріля б. р. Небіщик походив з Галичини, села Чарне, пов. Горлиці.

Вічная память!

Ч. 163. КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Варнава Загора отримав яко посмертну запомогу по жені Катерині з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Plymouth, Pa., 6-го April 1907.
Варнава Загора.

Сьвідки:
Мих. Ґбур,
Л. Зровка.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 46
С. Галабук, предс.,
Стеф. Гриняк, секр.

Ч. 132. КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Александер Валевский отримав яко посмертну запомогу по жені Парасці з Головної Каси Руского Народого Союза в Америці.

St. Louis, Mo. 20 March 1907
Александер Валевский

Сьвідки:
Тимко Макара,
Мих. Дидзик.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 14.
Стеф. Шудяк, предс.,
Григ. Копча, секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Оголошене.

Прошу всіх членів братства сьв. Ап. Петра і Павла від. 6. Р. Н. С. в Бравнсвіл, Па., аби подали свої адреси, як також аби повідомили мене сї, котрі не дістають ґазети про се, бож трафляє ся, що наші брати не читаючи про розмет не платять місячного, а я не маючи адрес дотичних членів не можу з ними порозумітись а дальше мушу вимавати їх з братства і Союза.

Ів. Петришко, секр.,
Box 118, West Brownsville, Pa.

Оголошене.

Повідомляю всїх членів братства сьв. Володимира від. 108. Р. Н. С. в Ню Йорку, що річний мітинґ відбуде ся в Суботу дня 11. Мая в „Harmonia Hall“, 46 Ave. A. Хто без важної причини не явить ся на мітинґу, заплатить ухвалену кару. Початок точно о 8. год. вечером.

А. Довганюк, предс.
Корнат. секр.

Оголошене.

Повідомляю членів Бр. сьв. Володимира від. 108. Р. Н. С., що мітинґи відбувають ся всегда третої суботи по першім в Progress Hall 155 Ave. C. поміж 9 а 10 улицями в Ню Йорку. Слїдуючий мітинґ припадає в суботу дня 20 цьвітня точно о 8 год. вечером.

А. Довганюк, предс.,
Я Корнат, секр.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ повідомляє, що місячний мітинґ відбуде ся дня 27-го цьвітня в суботу. Всї члени обовязані виплатити місячне до Союза на мітинґу. Єсли неприсутні члени не пришлють місячної вкладки, будуть вичеркнені.

За Видїл:
А. Корпан, предс.,

Оголошене.

Братство сьв. О. Николая в Пітсбурґу від. 53 повідомляє своїх членів, щоби посходились на найблисший мітинґ всї, бо буде ся роздавати карточки, на яких кождий член має виписати своє імя і адресу сеї фабрики, в якій працює. Се робить ся на се, щоби наш чоловік на случай якого братского похорону потрафив при помочи сеї карточки скорше ввільнитись від роботи на час похорону. Хто не може прийти на мітинґ най вашле нам такий адрес листовно. Дальше пригадує ся всїм братам, щоби не забули про великодну сповідь, яка відбудеть ся для братів в цьвітну неділю.

Ник. Войтович, предс.,
М. Дмитров, кас.,
Н. Пейко, секр.

ДРУГНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуємо в "Свободі" по ціні 1 цента від слова за оден раз.

Просимо о інформації

дотично Урбана Новіцкого. Покійний родив ся в Камінцї Струмиловій в Галичині 1826 року. Був бльондин середного росту. Скінчив школу виділову, в 20 роцї вступив до війска. 49 лїт сему назад виїхав з одним оберстом як служачий до Чікаґо в Сполучених Державах. Від 44 лїт не писав нїчого до краю. Помер рік тому назад. Хто би знав де небіщик помер і серед яких обставин, вволить сейчас написати до редакції „Свободи“.

10-20 Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.

Де є?

Дмитро Сенюк, лїт 20, з Рідвян, повіт Рогатин. Пошукує за нїм сестра, бо отець їх повернув до краю, то она хотїла би о нїм знати. Хто знав би о нїм і подав его адресу, той дістане $2 нагороди, або може сам брат буде ласкав дати о собі знати, на адресу:

Rozalia Seniuk, Box 26,
16—18 Taylor, Pa.

Де є?

мій брат Михайло Бабій. Вже пять лїт як не маю чутки від него.

Яким Бабій,
Marchall Mallet Parana Brazil.

Пошукую

брата, Василя Руснака в с. Задубрівки, Буковина. Передше працював в майнах в Lethbribge, Alta. а тепер має бути десь коло Calgary, Alta. Хтоби о нїм знав, або він сам най зголосить ся на адресу:

Alex Rusnak,
P. O. Cosmapolis, Wash.

Де є?

мій брат, Василь Одиньский, родом з Галичини, пов. Снятиньского, села Завале. Пошукує его брат в важній справі. Хтоби о нїм знав або він сам, най пише на адрес:

Alex Odynski,
Box 501,
Edmonton, Alta Can.

Руска парафія

сьв. Арх. Михаїла в Йонкерс, Н. Й. розписує сим конкурс на посаду дяко-учителя і управителя хору. Жонаті мають першеньство. Звертатись по інформації на адресу:

Rev. D. Dobrotwor,
16— 25 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

Просьба.

Отсим повідомляємо всїх Русинів, що парафія наша в Вілмінґтон, Дел. вислала свого колектора Мих. Фуґа по плейсах на колекту і просимо вас дуже не збувати його теплим словом.

З поважанем
Конс. Левицкий, предс.
Сем. Федориґа, кас,
Мих. Вовьний, секр.

Потребує дякоучителя

греко католицка парохія в Мікісракс, Па. Мусить мати добрий голос і розуміти свою річ. Блисших інформацій уділить предсідатель церковного комітету

Дмитро Порада,
333 Helen St.,
—May McKees Rocks, Pa.

Братство

сьв. Юра в Ню-Йорку запрашає отсим всї рускі братства з міста Ню-Йорку, Бруклина, Джерзі Сити, і околиці на торжественне посьвячене фан, яке відбуде ся в Цьвітну Неділю в церкві сьв. Юра на ул. 20-ій. Просить ся всї братства явити ся в паради.

Комітет.

Повідомлене.

Дня 18-го Мая дає тов. Запорожска Січ в Ню-Йорку другий великий баль получений з аматорским представленем. Відограє ся

„Гей на Івана гей на Купала“
і
„З Росийско—японьскої війни“.

Сьпівом управляти ме д. М. Гундич, а режисерию обняв д. Цурковский.

Початок точно о годині 7-ій вечером.

Представлене відбуде ся в M. Lyceum, 66-68 E. 4-th St.

За комітет:
І. Білобрам і І. Ганачівский.

Баль! Баль! Баль!

устроює Товариство сьв. Петра і Павла в Бостон, Масс. в гали Szwartz, 15 Leverett Str. дня 29. Мая 1907 р. Початок о годині 7-ій вечер до 5 години рано. Сим запрашаємо всїх Русинів і Русинок так місцевих як із околиці і просимо о як найчисленнїйшу участь.

За гарну вабаву ручить
Комітет
Мих. Гордийчук, предсїд.,
Іван Калита, касієр,
Павло Кудрик, секр.

Оголошене.

Отсим даємо до загальної відомости, що дня 29. Мая 1907 (в день перед американьским сьвятом Decoration Day) відбуде ся 5-тий великий Пікнік Руского Молодечого Клюбу Поступового в Baldwin Park. Початок о год. 3-ій по полудни. На сей Пікнік запрашаємо всїх доокресних Русинів і Русинки до як найчисленнїйшої участи. За добру музику, смачні закуски і чесну обслугу ручить Комітет. Ветуп від особи 25 цт.

За комітет:
Андрей Сандович, предсїд.,
Михайло Келичава, секр.,
Лукач Павелчак, кас.

Аматорске представлене.

„Сельскі Аристократи“ або „Знесене панщини“ устроює братство сьв. Володимира в суботу 25. Мая с. р. в гали „Bethowen“, 210—214 E. 5 Str. поміж 2 а 3 Ave. в Ню Йорку. Початок о год. 7. вечер; каса отворена о год. 6. За прошуємо на се представлене всїх Русинів і Русинок в Ню-Йорку і околиці. Вступ від особи на перший і другий ряд 75 ц. дальше 50 ц. бальков 25 ц. По представленю баль. За добру забаву ручить балевий комітет.

А. Довгапюк, предс.,
А. Шеромета, кас.,
Я. Корнат, секр.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку товариству „Зоря“ в Ню Йорку за те, що пожичкою $100 допомогло менї скінчити сегорічний курс електро-технїки в New York Trade School.

Загально відомо є, що тов. „Зоря“ є сильне не так великим числом членів, як їх патрийотизмом та все радо прихиляє ся до доброго народного дїла і взаїмної помочи. Я вже зі своєї сторони тим більше вдячний сему Товариству, що оно дало менї підмогу тоді, коли відказали ся від того покликані до того руско-американьскі інституції, та щей такі, що мали на сю ціль полишені собі фонди.

Слава Товаришам „Зорянам“ і їх прапорови!

Я. Ванчицкий.

ВІДОЗВА.

Дорогі Братя і Сестри Лосяне ново-сандецкого повіту і всї жертволюбиві Русини!

Хто з вас не знає сумного положеня наших сіл, їх бідолашного житя і тяжкої борби о хліб насущний. О скілько знова відмінне наше положенє. Ми в силї не тільки самі вигіднїйше прожити тут, а ще богато з нас піддержує і свою рідню в старім краю; спомагає не одно діло руске, як наших студентів, страйки, читальнї і церкви. Се гарне, патриотичне діло. Тому і я звертаюсь до вас з прошенем прийти з помочію для нашого бідненького села, і допомочи йому щедрими датками скінчити будову нашої рідної церковцї. Роблю се на просьбу нашої громади. Надію ся, щосьте не забули еще на своє старе гніздо, і кождий з вас радо поспішить ся прислужитись своїм щедрим датком до причепуреня нашої церковцї. Імена жертводавців і їх жертви будуть видруковані в „Свободї“.

Гроші прошу присилати на адрес:

Joseph Gambal,
Box 37,
Olyphant, Pa.

На великий Піст.

поручає ся до читаня слідуючі книжки:

1). Житє Ісуса Христа, з многими образками; в полотняній оправі з зол. витисками $1.50
2). Блудний Син, образ гріху і правдивого покаяня. Сім великопостних проповідий 80 цт.

Дістати можна в рускій Книгарні:
RUSKA KNYHARNIA,
14— Box 128 Scranton, Pa.

Відозва
до Русинів з Бофало і Канада.

Радістну вість доносимо Вам дорогі наші сусіди: з Іст Бофало, Ланкастер, Вест Сенека, Норт Тонаванда і Канада, що за помочію Божою наша церков сьв. Іоана Хрестителя вже готова і що в Неділю Цьвітну буде перша Служба Божа.

Отож запрошуємо Вас щирим серцем до участи в Богослуженю, на слово Боже і вспільну молитву, так дуже Богу милу.

До сего часу давалось чути, що гдеякі люди гіршили ся тим, що Служба Божа править ся на гали і що через тоє вони не годні щиро помолитись.

Нинї і тота перешкода уступила, бо вже воздвигнений правдивий Дім Божий, храм Царя Небесного, місце молитви і хвали Божої, де кождий християнин в спокою може духа свого піднести до Бога і щиро помолитись. Сего разу відзиваємо ся до Вас дорогі наші во Христї братя і сестри і кличемо: Приходїть до нашого Дому Божого на Богослуженя і в всїх Ваших душевних потребах.

Щоби христіяне не блукали по великім містї, подаємо до відомости, що наша церков находить ся при улици Germain St. в північній части міста званій Black Rock. Щоби дістатись до церкви, бере ся в серединї міста коло великого банку (Erie County Savings Bank) стріткару Grant, або коло німецкого банку (German Amer. Bank) кару iagara Falls (жовту). Обі кари сходять ся на улици Groto St., де треба висїсти і тут зараз представить ся очам красна церков в виді креста з трираменним крестом на вежи.

Від Комітету церковного Бофало, Н. Й. дня 20-го Апріля, 1907.

о. Іван Велигорский. парох,
Петро Коваль предс.,
Григорій Видиш, касієр,
Теодор Скробала, секр.

Порядок Богослужень

на Страстний тиждень в церкві сьв. Іоана Хрестителя в Бофало, Н. Й.

1) В Понеділок, Вівторок і Середу кождий раз о8-ій год. рано Служба Божа Преждеосьвящених Дарів і вечером в тих днях по 6. год. сповідь.

2) В Четвер рано о 8 ій год. Служба Божа Василія Вел. з Вечернею, а вечером о 7-ій год. Страсти Христові.

3) В Пяток о 8 ій год. рано Часи Царскі а вечером о 7. год. Вечерня і обхід з Плащаницею.

4) В Суботу рано о 8. год. Служба Божа а вечером о 9. год. надгробное.

5) На Воскресеніе: Утреня Воскресна о 5-ій год. рано а по утрени благословеніе брашен.

Служба Божа о 10. год. Вечірня о 5. год.

Хто жадає, щоби єму посьвятити паску в дома має устно або писемно повідомити сьвященика найпізнїйше до Середи страстної подаючи докладно імя своє, улицю і нумер дому.

о. Ів. Велигорский, гр. к. парох,
87 Plymouth Ave, Buffalo, N. Y.

Надіслане.

З Jersey City N. J.

У нас виглядає ніби на ліпше! Слава Тобі Боже! Панове читателї читаючи минувшого року — в „Свободі“, страшні події в Jersey Cits-кій парафії могли думати, що в нас уже всєму амінь!... Може бути, що еще так зле не буде (?) Минувшого тиждня тихонько без шуму, крику, ляменту вимуфувались наші славні еґомосць А. Гумецкий; дай їм Боже легко на груди, той самий наш добродій, що то Татунцьо Обушкович прислали нам, коли самі не були в силї осїсти в нашій парафії. От вимуфовались — і нема...

Звичайно коли яке товариство стратить свого провідника дїяча, — чи він був добрий і користний чи шкідливий — тогди коли его не стане, даєсь відчувати брак того чоловіка — і тогди після его заслуг оцїнюєсь его працю і нотуєсь придбані ним скарби...

От і ми днесь чуємо сильно, що нема нашого О. А. Гумецкого між нами... Чому нема самі не можемо сказати, ми прецінь не виганяли. З початку ми просили, щоб добровільно помінялись з О. Л. Левицким, — но О. Гумецкий рішучо сказали: „що хотьбим процесував ся за чотири літа, то не уступлю — я есьм ту співластителем церкви“.

Ну на таку рішучу відповідь ми не могли нічого порадити; ми пробовали еще одно средство а то ми не платили О. Гумецкому місячної платнї за чотири місяці, но і тоє не відстрашило о. Гумецкого. Він постановив собі боротись — і як росийский ґенерал в Порт-Артурі, сьміло і відважно файтував ся доки стало поживи та набоїв... і доборов ся... аж до краю.

І. о. Гумецкий пашол... Щож остало по нім? Що придбав для нас парафіян? Ой панове читателї, великі слїди лишив він по собі. Та волосе на голові дротом стає, як посмотримо на стежку о. Гумецкого і его працю в нашій парафії як душпастиря... Колись перед чотирома лїтами славна могуча парафія Джерзісиτска, днесь упала до найнизшого степеня. Колись велика парафія, любов братня, жите в парафії, читальня, хор, представленя театральні, школа, деклямації — а днесь мала горстка парафіян, ненависть, незгода, проклони, прозивки: „рендикали“, „москвофули“ — політика церковна рішаесь в салонї при барі, менаджер церкви салониста!... Можна сьміло сказати, що Джерзіситска парафія була маневрами для о. Гумецкого. О. Обушкевич яко старший ґенерал закомендеровав свого капитана Гумецкого и той в своїм шаленим штабом довершив як треба. А коли увидїв, що ґрунт спльондрований, і що его найвірнїйші прибічні шамбеляни, на котрих він найбільше рахував — відказали услуги і звернулись проти него, тогди муфоватись...

А — ба, та ще одна причина. О Гумецкий тої фарисейскої натури що о. Татунцьо. Туж має приїхати руский епископ з Галичини, тож дальше не мож воювати. Він знає, що покривджені парафіяне поскаржать ся перед будучим князем американьскої церкви — треба совістно і справедливо висповідатись і здати рахунок з маневрів в джерзіситокій парафії — якось буде неприємно... Тож ліпше буде на нові

парафії зачати всьо на ново, еще в такім городї як Філаделфія! All right. О. Гумецкий, ми собі не кривдуемо навіть, щосьте не сказали „ґуд бай". Анї вам чесні філаделфійскі Русини не завидуемо, бо самі знаете, як виглядають лани засіяні пшеницею та житом по великих маневрах.

Парафіяни.

НАДІСЛАНЕ.

Безвстидні.

В 13-ім ч. „Правди" москвофільскі писаки натеребили, будьтоби о. Левицкий на силу хоче засісти парохію в Філяделфії, Па. і мав ходити по домах просити людий, щоб его приняли, але нарід не хоче. (?)

Ми парохіяне, котрі знаемо о. Левицкого особисто і знаемо справи нашої парохії, докажемо фактами, що вся та писанина в „Правдї" е неправдива. Річ мае ся так:

Коли вість розійшла ся, що мадярон Грабар від'їде на мадярщину, члени парохії, котрі знають о. Левицкого з Маганой Сити і Майнерсвил просили, чи не мігби о. Левицкий осісти на сїй парохії. О. Левицкий на се згодив ся і так заявив парохіяльному предсїдателеви. А що сей збаламучений Грабаром і другими хрунями, без відома членів і кураторів парохії спровадив був якогось москвофільского батюшку і сказав, що на тій парохії буде о. Обушкевич, о. Левицкий відповів: Єсли ви вже маете сьвященика, то я уступаю; і більше о сю парохію не старав ся анї по жадних домах не ходив.

Старали ся о тутешну парохію оо. Дорожиньский, Фекула, Обушкевич (молодий), Волошин, але всі занюхали, що тутешні Русини не дуже будуть їм „вірні", а тим більше, що жаден з них не міг дістати юрисдикції від тутешного епископа, тож дали спокій. Ну, а небіщик Грабар конче хотів лишити своїм „вірним" „доброго" наслідника і післав їм о. Гумецкого з Джерзі Сити. Сей припудив в ночи, щось троха постогнав храпливим голосом в церкві, зробили в ночи мітинґ і на силу засів на парохії. Вже й „еґомосць" Гумецкий полизав кілька раз руки лат. еп. о юрисдикцію, але й той не „досташа".

Хрунї всьо звалюють на о. Левицкого, хотяй ту перегородив дорогу хруням не хто инший лиш парохіяне.

Як ціла філаделфійска Русь, так всюда можна почути голос: Ми не москвофіли тай не хочемо попів москофілів-хрунів. Всї Русини хочуть, щоби на парохії зістав о. Левицкий, а Гумецкого проганяють, і минувшої неділї коло церкви роздали відозви проти Гумецкого. Нарід обурений, колекторів проганяють з хати, а всьо через Гумецкого. І так! Москвофіл сам влізе як безрога, наробить галабурди, шкандалів, а потому хоче се звалити на чесних людий.

О, ви безвстидні москвофіли.

Старі парохіяне.

Спростоване.

В однім з попередних чисел „Свободи" помістив нікій „В. Д. парохіянин" допись з Butler, Pa., в котрій подае до відома загалу події, які скоїли ся в тамтейшій руськiй громадї по моїм виїздї звідтам. Воно би не було зле, інформувати загал про справи біжучі, противно, Русь американьска повинна знати про розвій економічний, чи просьвітний, чи то релїґійний своїх братів на вольній земли Вашінґтона.

Одну таку інформацію подав згаданий добродій в однім з попередних чисел „Свободи", згадуючи про оден з тих численних „файтів", які суть на порядку дневнім в парохіях тутейших, замешкалих Русинами з Галичини і Magyar Orsazg'у.

Та тут чесний „В. Д. парохіянин" трошка „пересадив сакрамента", доторкаючи моеї особи. Бо згадуючи о хрунївстві мадярских „греко-католиків", каже між иньшим, що нїби то я мав на річнім мітинґу „розплакати ся як мала дитина', не згадуючи навіть, за чим. Хочу тут подати правдивий стан річий, щоб шановні читачі не ломали собі голови над тою загадкою.

Коли я обняв парохію Butler перед несповна двома роками, то парохія обертала тогди капіталом $41.30, котрий аж по пів року дістав ся в властиві руки; за півтора року допровадив я до того, що та маленька на початку, нез'орґанізована горстка Русинів своїми власними силами спромогла ся на церков за 8 тисяч долярів, красну, обширну, муровану з цегли, крім лоту під ню за $1.300 cash заплаченого, і иньших видатків при вступних роботах. На се затягнено довг в банку на 5 тисяч.

Понятно, що я немало вложив до сего дїла своеї працї.

Та на послїднім мітинґу, коли я упімнув ся, щоб менї підвисшено пенсию, бо мешкаючи далеко від своїх людий і церкви, мушу видавати місячно на стріт кари $7, парохіяни, місто вволити моїй просьбі, знижають еще доходи за треби, мотивуючи сей крок тим, що в старім краю сьвященик крестить і ховае парохіян навіть і за ярец, або овес. А понеже я анї коний, анї курий в Butler не держав, (я сам з тяжкою бідою ледви для себе самого помешкане винайшов), отже на такі арґумента подякував за місце.

Плачу від мене нїхто не чув, бо я й сам забув, коли плакав, мабуть як ще батько шкіру тріпав, щоб, мовляв, син попом був. Я певний того, що й сам редактор „Свободи" поміщуючи допись „В. Д. парохіянина" не вірив в тое, щоб я на тім мітинґу аж плакав. Та коли лучае ся у декого, що нераз ляпне щось таке, що нї пришити нї прилатати, то ч муж би не можна було редакторови дати щось подібного до друку, тим більше, що він не е автором тої небилиці.

о. В. С. Гривнак,
руськo-катол. духовник.
Syracuse, N. Y.

Замѣтка

къ статьи „Правда о Соборѣ правосл. миссіи,'.

Не стану входити въ розборъ всей той статьи, но только скажу, що она была написана партійно. Якъ сильно въ ней были одни осуждены, такъ само сильно други были восхвалены. Я приклоняюсь передъ правдивостью, смѣлостью и твердостью о. Капанадзе. Уважаю за мужество о. Александрова, которе проявилъ въ урѣзываніи жалованья де-которымъ попамъ. Но не можу ніякъ согласитись съ тѣмъ, щобы о. Александрова восхвалювати подъ небеса.

На конвенціи онъ проявилъ себе такимъ бюрократомъ и приверженцемъ устарѣлыхъ порядковъ, що росхвалюваніе его въ прогрессивной и радикальной „Свободѣ" ніякъ не можно допустити. Я стою за то, що дружба дружбой, а служба службой, с. е. личная дружба съ о. Александровымъ не дае права на восхваленіе его.

Писателю „Правды о Соборѣ правосл. миссіи" были извѣстны выходки о. Александрова на конвенціи противъ всѣхъ делегатовъ, который жадали отобрати несправедливе пользованіе правомъ голоса поповъ. Всѣ попы неделегаты покинули передніи скамьи, а о. Александровъ нахально остался тамъ и старался защищати старыи провонявшіи порядки. Такожь всѣмъ извѣстно, якъ при поднятіи вопроса о присягѣ и послѣ того, якъ о. Капанадзе прочиталъ слова самого Господа Христа, который запрещае клястьcя, о. Александровъ назвалъ делегатовъ, которыи ишли противъ присяги безбожниками.

Коло зала многіи делегати были свидѣтелями сраженія делегата филадельфійского братства съ о. Александровымъ.

Послѣдній не найдя иной защиты для себе и духовенства ограничился тѣмъ, що назвалъ делегата „мальчишкой", чѣмъ и выставилъ себе на смѣхъ передъ делегатами.

Треба замѣтити и нахальное его поведеніе при выборѣ кассира. Ему страшно хотѣлось попасть въ кассиры. И щожь? Якъ только выборы окончились и о. Александровъ не попалъ въ кассиры, то трудно его было и найти и все его народолюбіе исчезло.

Що-же касается до похвалъ епископа Иннокентія, то треба быти осторожнѣй. Народъ его ще не знаетъ. Любви до народа онъ еще не показалъ! Одно мы можемъ знати про него, то: онъ есть ставленникъ русского правительства; горячій поклонникъ старого, протухшого деспотического режима въ Россіи и значитъ, непріятель Украины.

Д не гнѣвается на мене дописователь „Свободы".

Все, що я тутъ написалъ, не относится къ его осужденію, а менѣ хотѣлось только того, щобъ „Правда о Соборѣ правосл. миссіи" была чистой правдой и истной.

Делегатъ VII. Конвенціи
Прав. Об-ва Вз.

Адресар Братств Р. Н. Союза.

Єсли хто найде похибку в адресарі свого братства, нехай сейчас повідомить про се редакцію.

Від. 1. Братство сьв. Андрея в Шамокін, Па. Семан Хорощак секретар, 605 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.

Від. 2. Бр. сьв. Димитрія в Мт. Кармель, Па. Д. Коропчак, пред., В. Карляк, кас., І. Воргач, секр. Мітинґи по 15-тім Адр. I. Worhacz, 422 N. Maple Str. Mt. Carmel, Pa.

Від. 3. Бр. сьв. І. Хр. в Олифант, Па. Ю. Хиляк, предс., Т. Хома, кас., О. Ковтко, секр. Адр. O. Kowtko, Olyphant, Pa.

Від. 4. Р. Н. С. в Джерзи Сити, Н. Дж. М. Пупчик, пред., К. Курила, кас., Г. Підлипчак, секр. Мітинґи по 10-ім в неділю в гали Голода, 38 Greene Str. Адр. H. Pidlypczak, 134 Morris Str.

Від. 5. Братство сьв. Петра і Павла в Мт. Кармель, Па. А. Мільо, пред., М. Болтун, кас., І. Дзятко, секр. Мітинґи відбувають ся в кожду неділю по 15-ім. Адреса братства: John Jatko, 123 Walnut St., Mount Carmel, Pa.

Від. 6. Бр. Ап. П. і П. в Бравнсвіл, Па. М. Бенча, предс., Ф. Схойра, кас., І. Петришко, секр. Мітинґи в четверту неділю місяця. Адр: J. Petryszko, Box 118, West Brownsville, Pa.

Від. 7. Пок. Пресв. Богор. в Мекаду, Па. А. Капітула, предс., А. Янкевич, кас., Ст. Поступак, секр. Міт. в 2-гу неділю по 1-шім. Адр: Stephen Postupak, Box 68, McAdoo, Pa.

Від. 8. Братство сьв. Арх. Михаїла в Елмайра Гайтс, Н. Й. Михайло Калинич, предсїдатель, Козьма Мовчан, кас., Ів. Тарбай, секр. Мітинґи відбувають ся що місяця все першої неділї по 20-ім о 1-ій годинї по полудни в гали під церквою. Адреса: John Tarbay, 3041 Horsheads Boulevard, Elmira Heights, N. Y.

Від. 9 Бр. Пр. Богор. в Ст. Клейр Па. К. Стець предс., Д. Ядловский, кас., Р. Феценко, секр. Адр.: K. Fecenko, Box 290, St. Clair, Pa.

Від. 10. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Ансонії, Конн. Я. Качмар, предс., П. Ромцьо, кас., Т. Пелех, секр. Мітинґи відбувають ся в послїдну суботу місяця о год. 7-ій вечером. Адреса братства: T. Pelech, Box 228, Derby, Conn.

Від. 11. Бр. сьв. Ів. Хр. в Ватербері, Конн. І. Констанкевич, предс., М. Душканич, кас., Л. Павелчак, секр. Міт. в 2-гу неділю по 1-ім. Адр.: L. Pawelczak, 210 Bishop St., Waterbury, Conn.

Від. 12. Бр. сьв. Андрея в Йонкерс, Н. Й. Н. Дурняк, предс., С. Радко, кас., А. Телеп, секр. Міт. що 3-тої неділї. Адр.: A. Telep, 46 Washington St.

Від. 13. Бр. О. Николая в Трой, Н. Й. Ф. Телеп, секр., Адр.: F.Telep, c/o Malleable Iron Co. Watervliet, N. Y. Міт. в 3 неділю місяця.

Від. 14. Бр. сьв. Арх. Михаїла в Сент Луіс, Мо. Мих. Ридзик, предс., Олександер Валєвский кас., Гриць Копча, секр. Адреса: Gregory Kopcha, 173 St. George St., St. Louis, Mo.

Від. 15. Бр. сьв. І. хр. в Бофало, Н. Й. Н. Серединский, пред., Д. Мидзян, кас., Ф. Зятик, секр. Міт. по 9-тім в неділю. Адр.: F. Ziatyk, 43 Churchill St.

Від. 16. Бр. Пр. Бог. в Ленсфорд, Па. І. Поляньский, предс., С. Скарлош, кас., Л. Моніта, секр. Адр.: Leo Monita, Box 65 Coal Dale, Pa.

Від. 17. Бр. Пр. Бог. в Вест Павлет, Вт. В. Плїшка, предс., Г. Смерідко, кас., М. Кулевич, секр. Мітинґи що третої неділї. Адр.: M. Kylenycz, Box 87, West Pawlet, Vt.

Від. 18. Братство сьв. Івана Хрестителя в Сімор, Конн. Іван Вєнцко, предс., Ірон Горбаль, кас., В. Д. Ванн, секр. Мітинґи відбувають ся в послїдну суботу кождого місяця о 7-ій год. вечером. Адрес: W. D. Wann, Box 95, Seymour, Conn.

Від. 19. Бр. сьв. Вас. Вел. в Прайсбурґ, Па. Ю. Фалат, предс., С. Турок, кас., С. Сисак, секр. Мітинґи першої неділї по 15-тім в рускій школї. Адр.: S. Sysak, Box 220, Priceburg, Pa.

Від. 20. Бр. Петра і Павла в Джесеп, Па. І. Сенко, секр., Адр.: I. Senko, Jessup, Pa.

Від. 21. Бр. сьв. Метд. в Мейфілд, Па. Петро Сабат, предс., Адр.: P. Sabat, Box 65. Мітинґи кождої 3-тої неділї по 1-шім в парафіяльній гали.

Від. 22. Бр. сьв. Николая в Менавн, Па. І. Ґурес, предс., І. Роман, кас., Л. Іванчин, секр. Міт. 3-тої неділї в місяцю. Ад.: L. Iwanchin, Box 63, Manown, Pa.

Від. 23. Бр. Арх. Мих. в Гомстед, Па. П. Феш, предс., І. Чупінка, секр. Адр.: John Czupinka, 507 4-rd Ave., Homestead, Pa. Міт. в послїдну неділю місяця.

Від. 24. Бр. сьв. Йосифа, в Шамокін, Па. С. Крапіцак, предс., П. Беднарчик, кас., J. Pigo, секр. 1025 Race St. Shamokin. Pa. Міт. в словеньскій гали.

Від. 25. Братство сьв. Івана Хрестителя в Травґер, Па. А. Семаницкий, предс., Я. Ющак, касієр, М. Ющак, секр., Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: M. Juszczak, Box 251, Southwest, Pa. Westmoreland Co.

Від. 26. Бр. сьв. Благо. Пр. Бог. в Бел Вернон, Па. В. Ядловский, предс., Т. Фрицкий, кас. П. Ґрабаня, секр. Міт. в неділю по 15-тім. Адр.: T. Frycki, Box 216, Pricedale, Pa.

Від. 27. Братство сьв. Петра і Павла в Ґлен Лайн, Па. Іван Маркович, предс., Данило Гарбера, кас., Лешко Фринцко, секретар. Мітинґи відбувають ся кождого місяця 16-го о год. 7-ій вечером в школї під церквою. Адрес: A. Fryncko, Box 141, Glen Lyon, Pa.

Від. 28. Бр. сьв. Ілії Пр. Я. Яцила, предс., І. Стець, кас., І. Пустельник, секр. Міт. 2-гої неділї по 1-шім. Адр.: John Pustelnik, Box 4, Mahanoy Plane, Pa.

Від. 29. Пр. сьв. Спаса в Рон, Па Т. Сторошка, предс., С. Далївский, кас., Т. Гулик, секр. Адр. T. Hulik, Rhone, Pa.

Від. 30. Бр. сьв. Ап. Андрея в Бреслав, Па. І. Ґмитрик, пред., А. Скробала, кас., П. Леньо, секр. Міт. кождої 2-гої неділї по 1-шім. Адр.: Panko Lenio, 481 Plymouth Str., Breslau, Pa.

Від. 31. Бр. сьв. Мих. в Еліанор, Па. Ф. Валко, предс., І. Попівчак, кас., О. Бобалик, секр., Міт. кождої 2-гої неділї по 1-шім. Адр.: J. Bobalyk, Box 167, Eleanor, Pa.

Від. 32. Бр. сьв. П. і П. в Травґер, Па. І. Червінка, предс., В. Спірко, кас., І. Червінка, секр. Міт. кождої послїдної неділї в місяцю. Адр.: John Czerwinka, Box 7, Trauger, Pa.

Від. 33. Братство Успенія Пр. Богородиці в Нортгемптон, Па. Гаврило Онущак, предс., Мих. Чепеляк, кас., Мих. Петрик, секр. Мітинґи в кожду четверту неділю місяця. Адр.: Michael Petrick, Box 48, North ampton, Pa.

Від. 34. М. Р. Н. С. Ст. Ставіскі, секр. Адр.: St. Stawisky, Box 156, Rendham, Pa.

Від. 35. Братство трьох Сьвятителів в Витні, Па. Іван Сопчишак, предс., Спірідон Горощак, кас., Петро Квочка, секр. Мітинґи відбувають ся кождого місяця все в неділю по 15-ім. Адрес: Peter Kwoczka, Box 84, Whitney, Pa.

Від. 36. Бр. сьв. Ів. Хр. в Скатдейл, Па. П. Ґула, предс., Н. Зарило, кас., Ст. Мілян, секр. Міт. кождої неділї по 15-тім в гали П. Куленича, Адр.: St. Milan, Everson, Pa.

Від. 37. Бр. сьв. О. Ник. в Чішголм, Мінн. П. Курочка, пред., О. Кур, кас., І. Лазоришак, секр. Міт. кождої неділї по 10-тім. Адр.: L. Lazoryshak, Box 262, Chisholm, Minn.

Від. 38. Братство сьв. О. Николая в Оборн, Н. Й. М. Поляньский, предс., І. Тиханич, кас., М. Ротко, секретар. Мітинґи відбувають ся кождої третої неділї по першім в салї під рускою церквою при Washington St. Адрес братства: T. Rotko, 29 Cross Str., Auburn, N. Y

Від. 39. Братство сьв. Петра і Павла в Сиракюз, Н. Й. І. Пели, предс., Т. Глива, кас., А. Варян, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Andrew Warian, 105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.

Від. 40. Братство сьв. Ілії прор. в Скрентон, Па. Іван Лезіньский, предс., Тимко Шеремета кас., Демко Лешко, секр. Мітинґи відбувають ся кождої четвертої неділї в церковній галї сьв. Івана Хрестителя. Адреса: Demko Lesko, 440 Alder St.: Scranton, Pa.

Від. 41. Бр. сьв. Арх. Мих. в Вестморіленд Сиітї, Па. Ст. Темчишак, предс., І.Дзибан, кас., Т. Глива, секр. Міт. в 1-шу неділю по 12-тім. Адр.: Theo. Hlywa, Box 265, Manor, Pa.

Від. 42. Брвтство сьв. О. Николая в Пасейк, Н. Дж. Конст. Петрик, кас., Ант. Кузмич, предс., Алекс. Хованець, секр. Мітинґи відбувають ся що другої неділї по першім. Адр.: A. Chowanec, 211 3-rd St., Passaic, N. J.

Від. 43. Бр. сьв. Вас. в Сімпсон, Па. Я. Гавран, предс., Г. Марчик, кас., Н. Бочньович, секр. Міт. по 15-тім. Адр.: N. Boczniowycz, Simpson, Pa. (Lack. Co.)

Від. 44. Бр. Пр. Богор. А. Троян, предс., А. Адам, кас., М. Ладика, секр. Мітинґи в неділю по 15-тім під церквою. Адр. M. W. Ladyka, 332 S. Locust, St., Mt. Carmel, Pa.

Від. 45. Товариство "Любов" в Філядельфії, Па. Ів. Кречковковский, предс., А. Вислоцкий, касієр, М. Поляк, секр. Мітинґи відбувають ся в третю неділю місяця під ч. 230 Pine Str. Адреса секретара: M. Pollak, 302 Delancey Str., Philadelphia, Pa.

Від. 46. Братство сьв. Петра і Павла в Плимавт, Па. А. Канюк, предс., Ст. Гриняк, кас. і секр. Адреса: St. Hryniak, 544 W. Main St., Plymouth, Pa.

Від. 47. Братство сьв. Петра і Павла в Ембридж, Па. П. Середницкий, предс., Ф. Яромей, кас., І. Михалик, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: John Mychalik, Box 274, Ambridge, Pa.

Від. 48. Бр. сьв. Ів. Хр. в Микіспорт, Па. Йосиф Станчак, секр., Мітинґи в першу неділю по першім під церквою. Адр.: J. Stanczak, Box 353, McKeesport, Pa.

Від. 49. Бр. Рожд. Пр. Бог. в Павґетин, В.Ва. І. Гудак, пред. П. Лекерак, кас., Й. Братічак, секр. Міт. кождої 2-гої неділї під айриским костелом. Адр.: J. Braticzak, Box 32, Mayberry, W. Va.

Від. 50. Бр. сьв. Ів. Хр. в Дїслодж, Мо. Т. Ревак, предс., І. Чорний, кас., Т. Міцік, секр. Адр.:Theo. Micik, Box 25, Desloge, Mo,

Від. 51. Бр. сьв. Мих. в Ейтсборо, Па. Петро Шевчик, предс. і кас., Т. Лиско, секр. Міт. в послїдну неділю місяця в гали П. Шевчика. Адр.: P. Szewczyk, 1223 E. Falls Str., Niagara Falls, N. Y.

Від. 52. Бр. сьв. Ів. Хр. в Голійок, Мас. Мих. Бєля, предс., І. Бабяк, кас., Ст. Ключка, секр. Мітинґи відбувають ся все першої неділї в місяци точно о 2-ій год. по обіді від ч. 629 на Summer St. в німецкім клюбі. Адрес: St. John the Baptist Society, 13 South St., Holyoke, Mass.

Від. 53. Братство сьв. О. Николая в Пітсбурґ, Па. Н. Войтович, предс., М. Дмитрів, кас., Н. Пейко, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в рускій гали при улиці 7-ій. Адреса братства: N. Pejko, 1111 Maryanne Str., S. S. Pittsburg, Pa.

Від. 54. Бр. сьв. Арх. Мих. в Тересвіл, Конн. І. Париляк, пред., М. Бобик, кас., Ю. Ціхон, секр. Міт. що другої неділї місяця. Адр.: Geo. Cichon, Box 495, Terryville, Conn.

Від. 55. Братство сьв. Петра і Павла в Карнеґі, Па. Мак. Симочко, предс., Іван Адзима, кас., Андрей Слабик, секр. Адреса: 210 Broadway St., Carnegie. Pa.

Від. 56. Бр. Пр. Бог. в Алеґені, Па. П. Корневич, предс., П. Палиця, кас., І. Бурка, секр. Мітинґи кождої неділї по 1-шім. Адр.: John Burka, Ohio Valley Bank, Allegheny, Pa.

Від. 57. Бр. сьв. П. і П. в Когус, Н. Й. Е. Мускаляк, предс., М. Майхрич, кас., Д. Мерена, секр. Міт. в гали Д. Мерени в 2-гу неділю по 1-шім. Адр.: D. Merena, 11 Oneida Str., Cohoes, N. Y.

Від. 58. Бр. сьв. Волод. в Реймі, Па. Ю. Баранюк, предс., В. Цап, кас., Й. Ялечко, секр. Міт. в кожду 2-гу неділю по 1-шім. Адр.: J. Jaleczko, Box 156, Ramey, Pa.

Від. 59. Бр. сьв. Ів. Хр. в Еверсон, Па. М. Тешнар, предс., А. Овад, кас., І. Фариняк, секр. Міт. в першу неділю по 15-тім. Адр.: J. Faryniak, Box 21 Juniataville, Pa.

Від. 60. Бр. сьв. Анни в Балтимор, Мд. Л. Форґач, предс., А. Тирпак, кас., Ігнат Ладна, секр. Міт. в 2-гу неділю місяця. Адр.: Ihnat Ladna, 1605 Lancaster Str., Baltimore, Md.

Від. 61. Братство сьв. Ап. Петра і Павла в Донло, Па. А. Шеремета, предс., Ю. Петрик, кас., А. Чінґель, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в руско-словеньскій салї. Адреса братства: Andrew Czingely, Box 222, Dunlo, Pa.

Русини! Збирайте жертви на народні цїли!

СЬМІШНЕ.

— Він лежить на смертній постелї; вона безпотішно плаче.

— „Дорогенька, мої хвилини почислені.... скажи-ж менї зовсім отверто, чи ти всегда була менї вірною?",

— „Як, ти хочеш се знати?"

— „Так, прошу тебе дуже о се!"

— „А як ти не умреш?...."

Він: Я тобі кажу, що я добре бачив як ти його цілувала!

Она: Але то тільки з чемности; він прецінь перший мене поцілував....

Мати умираюча, розпоряджаючи свою послїдню волю каже до дїтий: „А памятайте дїти, що тоту корову, що нам вкрали то рік, записую на церков, але як би ся найшла, то буде тобі Марино."

„В винї правда....." Сьвяті слова, бо доти, доки має ся в губі повно вина, то не мож брехати...

Пишіть листи на маленьких чвертках паперу! Хто мало пише, не богато дурниць напише.

ПОЗІРІ

На наше жадане вже починають деякі сьвідомійші Русини присилати нам дописи про те де потреба робітників. Що вісти про таку справу дуже великої ваги — не улягає жадному сумнївови. Тому аби улегчити дописувателям роботу, подаєм понисше табличку з 12 питанями, які звичайно ставлять ті, що шукають роботи.

Просимо кождого хто знає, що на его плейзі могуть Русини дістати роботу, сейчас точно відповісти на кожде з понисших 12 питань і карточку таку сейчас нам прислати.

Відповіди такі будемо друковати в найблисшім числї „Свободи". Хто прочитає в „Свободі", що на якімсь плейзї потреба робітників, повинен або сейчас там поїхати, або зголоситись письменно до роботи — бо если буде вичікувати, може хтось инший заняти се місце.

Письменно можна голоситись так:

Сли до одного чоловіка: Dear Sir:

Сли до компанії: Gentelmen:

I understand you need some men to work for you. Kindly advise if that is true as I am looking for work just now, and can start at once after receipt of your letter.

Yours truly,

Підпис і докладний адрес робітника.

Виріжте сю карточку і зашліть єї до редакції „Свободи", 184 Hudson St., New York, N. Y.

1. Назва місцевости?

2. Назва фабрики чи компанії?

3. Скілько робітників потреба?

4. До якої роботи?

5. Чи треба вміти англійску мову?

6. Яка плата?

7. Скілько годин праці?

8. Як часто виплата (пейда)?

9. Що коштує рент?

10. Що коштує борд?

11. Чи є страйк?

12. До кого голоситись на плейзі?

Докладний адрес пишучого: